

ERDÉLYI GAZDA

XLV. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1913. December 21.

51. SZÁM.

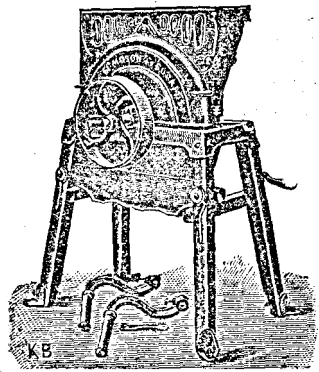
„KÜHNE“

MEZŐGAZDASÁGI
GÉPGYÁR R.-T.

MOSONBAN

elismert elsőrendű kivitelben szállit uradalmak és kiscgazdák céljainak megfelelő mindenféle

mezőgazdasági gépet.

Idénygépek: szecs kavágók, répavágók, hengeres-, tárcsás- és kövesdarálók, tengeri morzsolók kézi- és erőhajtásra, tengeri szártépők, gyök-mosógépek, takarmányfüllesztők.

Teljes takarmányberendezések

a legmodernebb kivitelben.

Helyszini felvétel és tervezés díjtalan.

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

Fiókraktárak: Debrecen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár.

2012

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MINDEN GAZDA

érdeke, hogy összes gép- és motor szükségleteinek beszerzésekor
az E. K. A. R. T.

Motor-, Gép- és Ipartelepek berendezési osztályától
kérjen ajánlatot.

I g a z g a t ó s á g:

Kolozsvár, Mátyás király-tér 30. szám. (Bánffy-palota.)

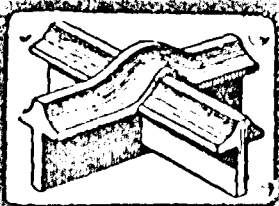
Telefon: 7-82. sz.

Távirati cím: "EKART"

N A G Y J A V I T Ó M Ū H E L Y

mindenféle rendszerű gépek javításár

3

Szab.

„Köpplinger“-rendszerű Idomvasablakok

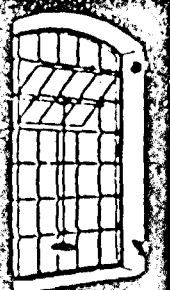
a legjobbak és a legolcsóbbak.

Egyedült gyártója — ismeretessel és költségvetéssel díjtalanul szolgál

vaszerkezeti és idomvasablakgyár

Telefon 55-22

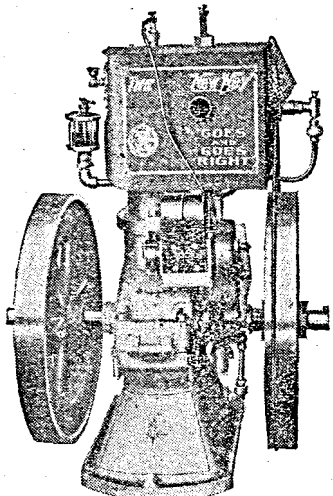
Lepter János Budapest, X., Asztalos Sándor-ut 16.

1913. szeptember havában Kolozsvárott aranyéremmel kitüntetve. 1913. október havában Grázban állami ezüst- és kiállítási aranyéremmel kitüntetve.

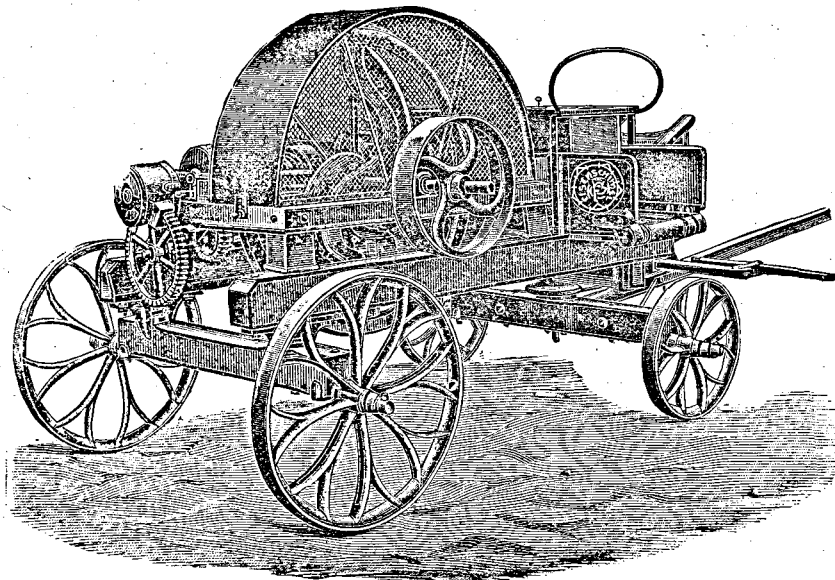
„NEW-WAY” benzínmotor

hűtővíz és csővezeték nélkül - - - a modern motortechika legújabb vívmánya. 2½-től 12 lóerőig.

2672

Szerkezete egyszerű és zárt;
por, piszok nem érheti, ezáltal
a motor hosszú élettartalmu.
A legkitünőbb anyagból készítve!
Ideális üzem a mezőgazdaság
és kisipar részére!

Bárki által könnyen kezelhető!

Szeceksavágóink, Répavágóink és Darálóink

tökéletes szerkezetüknél fogva
közkedveltségnek örvendenek.

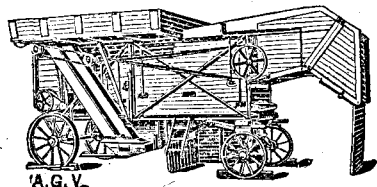
Árjegyzékkel készséggel szolgálnak:

BÄCHER RUDOLF — MELICHAR FERENC

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Teréz-körut 26.

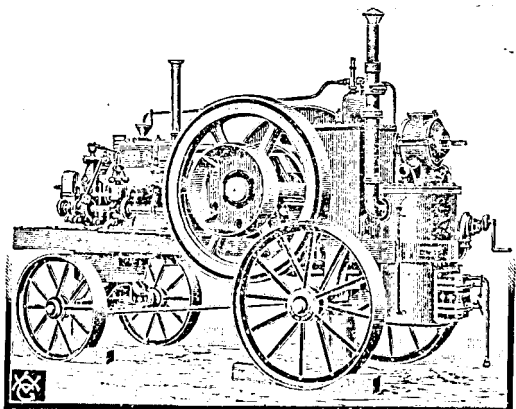
Az állami gépgyár gyártmányai:

A.G.V.

Acélkeretű golyós-csapágyas cséplőgépek.

Csekély hajtóerősükséglet! és kenőanyag fogyasztás! Tengelykopás kizárva! Nagy teljesítő képesség!

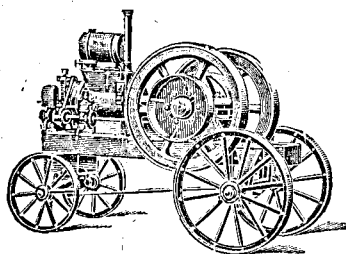
Szivógázlokomobilok

Ujdonság! Szabadalom!
Rendkívül olcsó üzem! Zajtalan működés!
Könnyű kezelés!
Faszénfogyasztás óránként és lóerőnként kb. 480 gramm.
Földgázüzemre is alkalmasak!

Legújabb rendszerű szab.

NYERSOLAJLOKOMOBILOK.

Egyenletes működés! Tűzveszély kizárva!
Könnyű kezelés!
Nyersolaj fogyasztás óránként és lóerőnként kb. 280 gramm.

Benzinlokomobilok

porlasztóval (karburátor) és szabadalmazott szelephűtéssel ellátva.

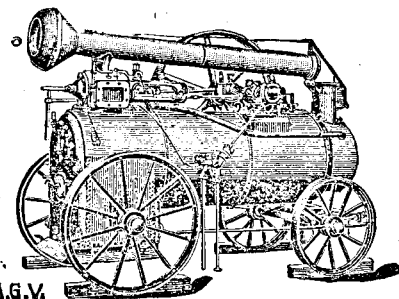
Megbízható üzem! Egyenletes járás!
Egyszerű kezelés Kevés benzinfogyasztás!

A losonci mezőgazdasági gépgyár gyártmányai: Losonci egyszerű és műtrágya szórával kombinált vetőgépek

Kalmár-féle rosták.

Resicai tükörcélekék, Tárçasboronák és egyéb talajmivelő eszközök.

Érdeklődőknek árjegyzéket szívesen küld

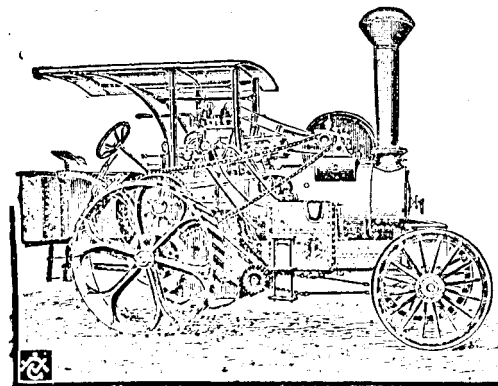

A.G.V.

GŐZLOKOMOBILOK

10 légkörnyomásra szerkesztve.

Fa-, szén- és szalmatüzelésre egyaránt alkalmasak. Nagy munkaképesség. Csekély vonderősükséglet. Nagy tüzelőanyag- és vízmegtakarítás.

UTIMOZDONYOK

14 légkörnyomásra, compound rendszer szerint szerkesztve.

Fa-, szén- és szalmatüzeléssel Gazdaságos üzem!
Gőzcséplőgépek hajtására, tehervontásra és szántásra alkalmasak.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége Budapest, Váci-körut 32. Flók. telepek:

Nagyvárad
Debrecen
Temesvár

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONÁ,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
:: A LAP TELEFON SZÁMA: 158.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Szemle.	593
Erdélyi jellegű magyar tehenészetek jövedelmezőségének kiszámítása. Papp Elemér. Jászberényi András.	594
A takarmányozásban fejlődésének új lépcsője. Schandl József	597
Szarvasmarha tenyésztési szakértekezlet Magyarlápón. -k. Br. Kemény József.	599
Időszerű növényvédelmi munkák. Dr. Gróf Béla.	600
Irodalmi szemle.	600
Kisebb szakközlemények.	601
Egyleti élet.	601
Kormányintézkedések.	602
Vegyes közlemények.	602
Hirdetések.	

Szemle.

Karácsony. — Bartóky József államtitkár Kolozsváron. A huszdrágaság és Kolozsvár városa. — A szőlőgazdák a pénzügyminiszternél.

Fehérbe öltözött a természet a béke és szeretet ünnepére. Mig más esztendőben örömkömben gazdag ünnepe volt a karácsony a gazdáknak, az idén a vezekelés és engesztelődés napjai lesznek az ünnepnapok. A karácsonyfa nem lesz oly díszes, a gyertyák nem lesznek oly fényesek.

Szomorú karácsony lesz az idei nagyban. Bajokban evickélő mezőgazdaság, pangó ipar, kapkodó kereskedelem az idei karácsonyfa díszei. Fáradt mindenki, de nem is csoda. Hónapokig tartó gazdasági vihar száguldott át felettünk és a társadalmi bajoknak ezernyi kelevénye borítja a nemzet testét. A politikában is minden nap aggasztóbb tüneteket látunk, csoda-e hát, ha a lelkesedés tüze a fagypontra száll? Bizony nem csoda. Elmélkedjünk bajaink orvoslása felett, az ünnepi csend és munkaszünet alkalmas lesz erre. Szálljon közénk a béke angyala, mert a béke a valódi boldogság és a béke meg fogja hozni a gazdasági és társadalmi előhaladást is, a béke a jólét termő talaja.

A megelőző hét nevezetes két napja volt: december 11 és 12-ike.

Ezen a két napon tisztelhattuk magunk között Bartóky József földművelésügyi államtitkárt és Szomjas Lajos min. tanácsost

Az államtitkár idejövételének célja az volt, hogy személyesen, a helyszínén győződjék meg mindazon hiányokról, bajokról

és szükségletekről, amelyek az erdélyi hazarész fájó sebeit jelentik.

Az államtitkár itt időzésének céljáról és részleteiről a helyi felhivatalos sajtó következő tudósításából vettünk értesülést:

„Bartóky József földművelésügyi államtitkár tegnap délelőtt az erdélyi gazdatársadalom, továbbá a földművelésügyi minisztérium hatásköre alá tartozó testületek vezetőit fogadta Newyork-szállóbeli lakásán. Déli 12 órakor dr. Szomjas Lajos miniszteri tanácsos és dr. Koós Mihály miniszteri osztálytanácsos kíséretében megjelent gróf Bethlen Ödön főispán hivatalos helyiségében, ahol rendkívül fontos birtokpolitikai tanácskozások folytak. A tanácskozáson gróf Bethlen Ödön főispánon kívül részt vettek: Bartóky József földművelésügyi államtitkár, gr. Lázár István, dr. Szomjas Lajos miniszteri tanácsos és dr. Koós Mihály miniszteri osztálytanácsos, br. Jósika Gábor, br. Bánffy Ernő, gr. Béldi Kálmán, gr. Bethlen István, gr. Wass Béla, gr. Bethlen Balázs és Szász József főispánok, br. Huszár Pál gazdasági felügyelő, Dózsa Endre, Kolozsmegye alispánja és dr. Haller Gusztáv, Kolozsvár város polgármestere.

A tanácskozáson, amely közel két órán át tartott, foglalkoztak az erdélyi birtokpolitikai viszonyokkal, a nép számára kiválóan szükséges kisebb mintagazdaságok tervbe vett létesítésével, a székely fiúk számára fejlesztendő középiskolai internátusokkal s több fontos, a kiscsárdákat is közelről, előnyösen érintő kérdésekkel.

Az államtitkár délután látogatást tett Marossy Ferenc miniszteri tanácsos erdőigazgatónál, majd pedig az egyes osztályokat vizsgálta meg, a legnagyobb meglepődését fejezve ki a látottakon. Meglátogatta a telepítési felügyelőt és a gazdasági felügyelőt.

Örömmel regisztráljuk mi is, hogy földművelésügyi kormányunk ilyen módon érdeklődik hazarészünk gazdasági bajai iránt s örömmel tölthet el minket mellékesen az is, hogy idei szeptemberi kolozsvári gazdaggyűlésünk remélhetőleg jóval több következő eredménnyel és sikerrel kecsegtet, mint annyi sok más előző gyűlésczésünk! . . .

A fentidézett felhivatalos kommunikációban foglaltak szerint: az államtitkár mindazokat meghallgatta, akik arra kompetensek voltak s a kihallgatások és tanácskozások tárgyai is, habár azok csak

vázlatosan lettek publikálva, mindenesetre első fontosságú részletei az erdélyrészi birtokpolitika kérdésének.

Az erdélyrészi földbirtok-politika kérdésében azonban mi felhívjuk a figyelmet még egy olyan kormányfeladatra is, amelyről ezuttal — legalább értesülésünk szerint — szó nem esett és ez: az erdélyrészi magyar gazdaközönség társadalmi birtokpolitikai akciójának intenzív állami támogatása.

Az erdélyrészi magyarság társadalmi agilitása az utóbbi időkben és az újabban egyre nehezebb állapotok között — oly örvendetes lendületet vett, hogy azt ki nem használni: igen nagy hiba volna.

Egyesek és társadalmi testületek olyan szép példáit mutatták a komoly közmunkásságnak, az életrevaló akciók megindításának, hogy azok mellett és azoknak támogatása által — az állami teendők jelentékenyen redukálhatók lennének.

Mindaddig pedig, amíg a nemzeti társadalom a maga erejéből akar és tud is magán segíteni, az állami tevékenységnek legfőbb tárgya az kellene legyen, hogy: a társadalmi erőket támogassa törekvésekben, a társadalmi szervezeteket erősítse és a társadalmi akciók érvényesülését mozdítsa elő.

Az erdélyi gazdasági egylet, az E. M. K. E., M. G. Sz és az O. M. G. E. a közeli napokban megindítják azt a közös birtokpolitikai társadalmi akciót, amelyre nekik az idei őszi kolozsvári gazdaggyűlés adott mandátumot

Ebből az alkalomból láttuk szükségét a fentiek hangsúlyozásának és ehez a a most már meginduló komoly akcióhoz kérjük előre is földművelésügyünk fővezetőinek igazi jóindulatát.

Egyre több város indít nagyobb mozgalmat a huszdrágaság ellen. Legutóbb Kolozsvár város közönsége zudult fel a mérsárosok határt nem ismerő kapzsisága ellen. Kolozsvár város közönsége tisztában van azzal, hogy nem a gazdák a huszdrágaság okai, mert ma oly alacsonyok erdélyszerte az állatárak, hogy a gazda haját lépi keserűségében, mert az eladott állat árában alig tudja a feleletett takarmány árát megkapni. Érdekes tényként

HAZAI valamint POROSZ SZENEKET

a legjobb minőségben és legelőnyösebb árban a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest, V., Alkotmány-u. 29. sz.

szállít.

Kérjünk árajánlatot.
Téli szükségletünket
már most rendeljük meg

szögezzük le egy kolozsvári mészáros mesternek a felállítani szándékolt hatósági husszékben való kimérésre tett értekezési ajánlatát, amelyben mintegy 30 százalékkal alacsonyabb árakon jelölte meg a húsárakat, mint a hogyan azt jegyzik ma a mészárosok. A mészárosok hallatlan pressziója folytán azonban kénytelen volt ajánlatától elállani ez a mészáros mester, miért is a héten elhatározta a városi szakbizottság, hogy próbavágást eszközöltet és amennyiben kedvező volna az eredmény — amit mi biztosra veszünk — hatósági husszék felállítását fogja javasolni a közgyűlésnek, ahogy Szeged városa is tette.

*

Lapunk múlt számában írtuk volt, hogy az agrárkölcsön ügyében tartott országos értekezlet küldöttségileg határozta átadni a pénzügyminiszternek az agrárkölcsönök tartalékalapjának visszatérítése ügyében szerkesztett emlékiratot. A küldöttséget Zselénszky Róbert vezetésével f. hó 8-án fogadta Teleszky János pénzügyminiszter, ki előtt dr. Molnár Imre fejtette ki azokat az érveket, amelyek az emlékirat megszerkesztésére indították a szőlősgazdákat.

Teleszky János pénzügyminiszter válaszában semmi reményt nem nyújtott a kérés teljesítésére, mert nézete szerint nincsen törvényes alap a kérés teljesítésére. Ekkora áldozatot követelő méltányosságra pedig az állami pénzügyek jelen súlyos helyzete nem ad módot.

A küldöttséget természetesen a legkevésbé sem elégitette ki a miniszter ezen válasza és így nem marad más hátra, minthogy minden rendelkezésre álló eszközzel a szőlősgazdák érdekeinek megvédelzése céljából elszántan tovább küzdjenek.

Erdélyi jellegű magyar tehenészetek jövedelmezőségének kiszámítása.

Írta:

Papp Elemér

az erd. róm. kath. státus tanulmányi alapja kolozsmonostori uradalmának gondnoka.

Az Erdélyi Jellegű Magyarfajta Szarvasmarhát Tenyésztők Egyesülete Jászberényi András gazd. akad. tanár ur javaslatára tervbe vette az erdélyi uradalmi magyar szarvasmarha tehenészetek jövedelmezőségének kiszámítását.

Ezen munkálat 1914. évi január hó 1-én veszi kezdetét s egyelőre az 1914. évi jövedelmezőségek nagyságát lenne hivatva kideríteni.

Az Erdélyi Gazda folyó évi 1913. évi december hó 7-én megjelent 49. számában teljes szövegében bemutatja a kérdőívet, melyet a hozzászatolt utasítás alapján kell, hogy a jelentkező birtokosok kitöltsenek.

Az érzelmi mozzanatokot kikapcsol-

hatjuk. Nagyobb buzditást remélhetőleg nem fog kelleni kifejteni, annál is inkább nem, mert ezen kérdés nagy horderejével mindenki tisztában lehet és tisztában is van. Ne keressük azokat a mélyebb okokat sem, melyek a javaslattevő tanár urat, mint minden, úgy ezen kérdés felvetésénél is a cselekvés terére vezették. Az eszme kipattant és utjára indult. Sem dicséretet, sem beajánlást nem kíván, hanem igenis az adatgyűjtésben résztvevők részéről megkívánja a számvevőileg kifogástalan pontosságot, melynél a képzelt, feltételezett adatok alkalmazása, illetve beállítása a leg gondosabban elkerülendő.

Magával a bemutatott kérdőívvel érdemileg nem óhajtok foglalkozni, ellene semmi kifogásom nincsen, mivel ez a kellő megfontoltságnak, egy szakember körütekintő alaposságának bélyegét viseli magán. Különben is egy kérdőív összeállításánál a szakember nem lehet tekintettel a kérdőívet kitölteni hivatottak mindegyikének szakképzettségére és előtanulmányára, mert a kérdőív nem ezek egyéni, hanem csakis a magasabb szempontokat van hivatva szolgálni az illető szakember kezében, akinek kötelessége a nyert adatokat feldolgozva, a tanulságot levonni és az egyesek okulására, értelmességükhöz mérteni formába öntve, közreadni.

Foglalkozni kívánok azonban a kérdőívhez adott utasítással, melynek kellő megértésétől és alkalmazni tudásától függ az eredmény tárgyilagossága, valóságja, megfelelősége, elfogadhatósága és megbízhatósága.

Egy szakszempontokat szolgálni hivatott, de kitöltés végett az e téren járatanok kezébe adott kérdőívhez — éppen a kitölteni hivatottak legnagyobb részénél a magasabb és gyakorlaton alapuló számvitel terén tapasztalható szakképzettség hiány folytán — csatolni szükségelt utasítást már nem szabad kizárólagosan tudományos alapon megszerkeszteni, de sőt ebben már alkalmazkodni kell azok szakképzettségéhez, felfogásához és értelmességéhez, akik részére a kérdőívek — mondhatnám gépiesen egyöntetű, minden egyéni befolyástól ment — kitöltése céljából az utasítás készül, még pedig ezek között is azokhoz kell alkalmazkodnia, akik e téren a legfejlettebb fokon vannak.

Ezen szempontokból kívánom a kérdőívhez adott utasítást tárgyalni, kiterjeszkedvén a rideg számszerűsége, mint minden ténylegesen jövedelmező, akár

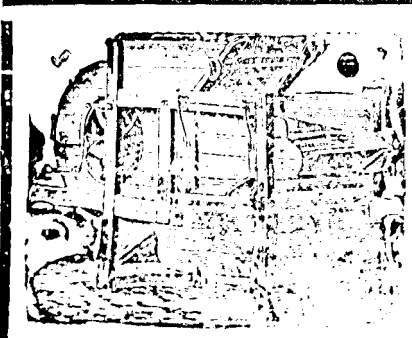
ipari, akár gazdasági üzlet egyetlen feltételére.

Általánosságban a fennebb elmondottakon kívül még csak annyit bátorkodom megemlíteni, hogy az ilyen kérdőívekhez adott utasítás nem lehet eléggé részletes bármilyen terjengős legyen is az, mert így is, ahányan alkalmazni fogják, annyiféleképpen értelmezhetik, hol a saját javukra, ha ez érdekükben áll, hol a tehenészet kárára, ha a szükség úgy parancsolja. Persze ehhez az szükséges, hogy a beállított tételek természetével az illető tisztában legyen és ezeket a saját kívánságának megfelelőleg alkalmazni is tudja.

Ha egy ilyen utasítás alkalmat nyújthat arra, hogy azt csak kétféleképpen is alkalmazhassuk, akkor a szakember már lecsuszott a tárgyilagosság alapjáról és belekerült az öncélt szolgáló egyéniségek megbízhatatlan adatainak ingoványos utvesztőjébe. Az utasítás tehát úgy kell megszerkesztve legyen, hogy — ha azt egy e téren nem szakember, tehát járatlan, de gondolkodó ember elolvassa, — csak egy utat lásson maga előtt, amelyen haladhat és ne forduljon elő benne olyan részlet, melynél az adatokat benyújtónak egyéni elhatározása avagy ötletszerűsége vehesse át a vezető szerepet. Ilyen szempontból kívánok hozzászólni az utasítás egyes pontjaihoz és csakis azokhoz, amelyeknél szerény véleményem szerint a legnagyobb tere van az önámító önkényeskedésnek.

Mielőtt a részletekre áttérnék, arra akarom felhívni a résztvevő gazdatársak figyelmét, hogy még ez évben, tehát az adatgyűjtés megkezdése előtt, figyelmesen és jól, de különösen többszörösen olvassák át a kérdőívhez csatolt utasítást, tanulmányozzák át magát a kérdőívet is, mert az adatgyűjtés megkezdése előtt tisztában kell lenniök azzal, hogy milyen segédjegyzékek vezetésére van szükségük, ha a kérdőív minden egyes pontjára önkényes adatok szolgáltatásának kizárásával akarnak megfelelni. Ha ugyanis kezdettől fogva elmulasztanak a legpontosabb feljegyzéseket megtenni, akkor már az első hónap után oda jutnak, hogy megbízható feljegyzések hiánya folytán önkényes adatokat fognak a kérdőívbe bevezetni.

És még valamit! Felhívom résztvevő gazdatársainknak figyelmét arra is, hogy adataikat különösen a kérdőív IV—XIV. címekre vonatkozólag napról napra, kövvelkezetesen jegyezzék fel, ezen adatokat minden hónap végén összegezzék és év

Ha ön meg akarja ismerni a legújabb eredeti „KALMÁR” rostát

szíveskedjék árjegyzéket kérni amellyel több oldalú anyagi és technikai előnyöket fog biztosítani gazdasága részére.

KALMÁR ZS. és TÁRSA gépgyára Hódmezővásárhely

Vezérkép ismét: A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérigénysége, Budapest, V., Váci-körut 32

végén a havi összegek összevonásával állapítsák meg az egész év eredményeit, mely ezután a kérdőívre vezetendő be. Ezt a figyelmeztetést különösen azok részére teszem, akiknél nincs még felfektetve a legapróbb részletekre kiterjedő, részletes számvitel. Ha ugyanis összegyűjtik a napi feljegyzéseket év végére, akkor az évvégén meg fognak riadni attól a sok munkától, a mit az adatok feldolgozása okozni fog.

Sőt éppen ezekből folyólag szerény véleményem szerint úgy lett volna a dolog beállítandó, hogy a résztvenni óhajtó gazdátársak január hó első napjaiban — mintegy jelentésszerűleg — küldjék be az év elejéni adatokat, minden hónap végén ugyancsak jelentésszerűen közöljék összes forgalmukat, változásait és az utolsó hó végével jelentés alkalmával közöljék egyúttal az év végével adatokat is. Így elérhető lett volna az, hogy — a havi adatokat a szakember feldolgozva — esetleg már évközben rámutathatók volna a keletkező hibákra. Továbbá a változó értékek egységárai havonta mutattatván ki, a valódi évi középár lett volna alkalmazásba vehető. Az ugyanis nagy eltérést okoz, ha a természetbeni szolgáltatások értékét év végével ötletszerűleg és önkényesen állapítjuk meg, avagy minden hónapban mutatják ki a résztvevő gazdátársak a saját vidékükön elérhető egységárait.

Ezen kívül még az is elérhető a havi használt forgótöke kamatoztatása illetőleg kamatszámítása hónapról hónapra volna beállítható, nem pedig csak az évvégi összegezés alapján.

ad I. Azt mondja az utasítás, hogy:

»Lehetőleg arra kell törekedni, hogy ugyanazon koru állat év elején és év végén való becslésénél is körülbelül ugyanazt az értéket kapja. Ha például év elején a két éves üsző 250 K, úgy év végén a két éves üszők szintén körülbelül ugy értékelendők, tekintet nélkül a piaci árra. Azonban, ha a tehenészet minősége 1914-ben javult, vagy hanyatlott, mérsékelt értékszorulat, illetve értékesökkenés minden darabnál kitüntethető.«

Itt tág tere nyílik az önkényes eljárásnak. Ha évvégén látom azt, hogy a tehenészet jövedelme a kérdőív alapján nem eléggé üti a mértéket, akkor nagyon könnyen ráfoghatom, hogy a jövedelem a minőségbeni javulásban mutatkozik, miért is küssé »mérsékelt« felelelem az egyedenkénti egységárat és helyrebillentem a mérleget.

Nem valószínű, hogy valaki megtegye, de megtörténhetik, hogy egy bizonyos tehenészetnél, annak előrelátó kezelője úgy irányítja az állatértékesítést és

a takarmányozást, hogy az év végén ugyanazon darabszám marad meg mindennemű állatnál, de darabonként löbbkevesebb súlyapadás (vagy megfordítva, súlygyarapodás) fog előállni és ennek dacára a darabonkénti egységárat megtartja az év elején levő állapotban. A minőség tehát apadt (vagy emelkedett), de azért a leltári érték nem apad (nem emelkedik), aminek az a következménye, hogy a minőségbeni apadás (vagy emelkedés) nem tűnik ki a vagyommérlegben.

Még több ilyen példát tudnék felhozni, de szükségtelennek tartom, mert ennyi elég lehet a kérdés megvilágítására.

Nézetem szerint tehát, ha alapos munkát akarnánk végezni, az állatok értékelésénél tulajdonképpen a súlyviszonyok kellene, hogy irányadók legyenek, míg a darabszám csak, mint másodrendű tényező szerepelhet. A súlyszertí értékelésnél szintén elérhető az, hogy az egységárat időnként jegyeztetvén, ezekből egyévi középátlag számítható ki és ez helyezendő be.

Az egységárnál továbbá kétféle árat kell megállapítani, u. m.: husértéket és, ha van, tenyészértéket. A hus egységára változatlanul állítandó be úgy év elején, mint az év végén, míg a tenyészértéknél a használati százalék az év végén leütendő éppen úgy, mint az épületeknél az avulási százalék.

Ellenvetésül lehet felhozni erre, hogy nem minden gazdaság rendelkezik marhahidmérleggel. Ez eléggé szomorú, de megeshetik. Eppen ezért ezzel is számolnunk kell. Ha mérleg nincsen, akkor nem marad egyéb hátra, mint az egyedenkénti értékelés, az év elején, ami a legszigorúbban igazságos és pártatlan becslés utján eszközölendő.

De ami egységárat az egyes nemeknél és kornál év elején beállítunk, ugyanazon egységárat kell az év végén is alkalmazásba vennünk, mert csakis »egyenmű értékek állíthatók egymással szembe«. 20 koronás buza nem állítható szembe 24 koronással, holdanként 1000 koronás föld 500 koronással, 300 koronás tehén 250 koronással. Ez az éveleje és évvége közötti állapotban számvitelileg lehetetlen.

Ami pedig az u. n. belső-értéknövekedést illeti, ha ez az évvégével leltárban kimutatatlannak, akkor dupla jövedelmezőség fog mutatkozni. Ha a tehenészet belső értékében emelkedik, akkor egyedeinek értéke, tehát a hasznosításuk értéke is emelkedik, vagyis készpénzben többlet jövedelem lesz, ami a kérdőív XIV. cime alatt már amúgy is szerepel. Ha még ezen kívül az állomány értékét az évvégével ennek arányában feleleljük, akkor még fokozottabb, de illetéktelen jö-

vedelmezőséget mutatunk ki. Ez pedig helytelen.

A belső értékbeli növekedés vonja maga után a kérdőív XIV. cime alatti bevételek emelkedését, tehát a belsőértékbeli növekedés százalékszerűen kifejezést nyer már a bevételek emelkedésében. Ennélfogva a belsőértékbeli emelkedés csakis a vagyon értékét emelheti, mely után magasabb jövedelmet kapunk és várunk, de nem emelheti ezenkívül még a jövedelmezőséget is.

Ezért véleményem szerint az év elején megállapítandó állatérték nem vehető véglegesnek, mert csakis az állatértéknek évvégével megállapítása után állapítható meg véglegesen az »üzlet« alapját képező vagyon évelejéni értéke. Ha ugyanis azt a bizonyos belsőértékbeli szaporulatot, illetve értékesökkenést tapasztalnam, mely maga után vonná az egységár szükség-szerű változását, akkor az évvégén használni kívánt egységárat kell behelyezni az évelejéni állatérték-kiszámításnál is. Az év eleje és vége között csakis mennyiségbeni különbség állhat elő, mert ez valódi befolyást gyakorol a jövedelmezőségre. Az ugyanazon nemeknél beállítani szándékolt egységár különbözete a jövedelmet igazságtalanul befolyásolják.

Az I. pontnál tehát utasításul az volna adandó, hogy az egész évi üzem alapján kialakult egységár helyezendő be úgy az évelejére, miként az évvégére.

ad. II. Az épületeknél is, miként az állatoknál, évelejéni és évvégéni érték állítandó szembe egymással, mert bármely összeget fordítsunk a XI. a) cím alatt épületek tatarozási költségeire, azért az épületek bizonyos mértékben mégis avulnak, mely avulás csak úgy mutatható ki jövedelmet apasztó vagyonapadásként, ha az évelejéni értékkel — a rendes tatarozási költségektől eltekintve — a szokásos avulási százalék leütésével állítjuk szembe az épületek évvégéni értékét. Viszont az is megtörténhetik, hogy valamely ok következtében a XI. a) alatt a rendesnél magasabb összeg kerülne bele a költségekbe esetleg azért, mivel az épületeken olyan nagyobb mérvű, maradandó átalakítást végeztünk, mely áthágja a rendes tatarozási költségek kereteit, de ezzel szemben az épület értékét valóságosan megemeli. Ilyen esetben az illető épület évvégével értéke a megfelelő összeggel emelendő.

Ezen pontnál tehát az épülettöke értéke ugyanúgy mutatandó ki, mint a tehenészet értéke, vagyis az évelején is és évvégén is.

ad III. Ugyanez áll, de még fokozottabb mértékben, a holt leltári tárgyak értékére, melynél az évi avulás 5—10

Legnagyobb választék és legjutányosabb árral kapható: Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok. Fiu és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRTT, Deák Ferenc-utca 3. sz.

Telefonszám 567.

Mátrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olesó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédli és futószőnyeg, gyapju és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára. 2005

—20%-ot is kitehet, sőt ezt felül is multhatja. Ez pedig jövedelmet apasztó tételként mutatandó ki.

ad IV. A termények piaci árának évi átlagban történhető megállapítása végett van szükség arra, hogy a cselédeknek kiszolgált illetmények havonta értékeltesenek, nem pedig csak évvégén. Megbízható és nem önkényes adat csak így szolgáltatatható. Ugyanezen címmel nagy gond fordítandó az »idegen személyzet«-nek a tehenészetbeni foglalkozására, illetve ennek pontos feljegyzésére. Sokat nyomhat a mérlegen, ha ez nem pontosan, hanem felületes átlagszámítással állítatik be.

ad V. A házi fuyarozások értékének megállapításánál az utasításba részletesebben kellett volna bevenni, hogy ez miként számítandó ki, mert itt is el lehet vetni a súlykot, ha önkényes átlagszámot veszünk fel.

ad VI. A takarmányok értékének beállítása fog a legnagyobb nehézséget okozni, pedig ez a legfőbb tétele a kérdőívnek. Ennél lehet a tehenészet jövedelmezőségét gummi-szerűleg nyújtani, formálni. Nem a mennyiségeknél, mert hiszen ennek pontossága a feljegyzések pontosságától függ. Nem is a pénzen vásárolt abrak takarmányok értékének beállítása fog gondot okozni, bár az utasításban megemlítendő lett volna, hogy a piaci abraktakarmányok értékénél nemcsak a vételár állítandó be, hanem ehhez hozzáütendő még ezeknek a gazdaságba való beszállítási költségei is.

Nehézséget fog azonban okozni ezen címmel az 1—15. és 23. alatti tételek értékének beállítása, mert ezeknek egységárait minden tulajdonos saját egyéni izlésében, jóhiszeműleg úgy állíthatja be, ahogy akarja, úgy, hogy végeredményben csakis ettől függ a tehenészet jövedelmezősége, vagy jövedelmezőtlenége. Kevés gazdaság van abban a szerencsés helyzetben, hogy ezekre piaci árai lennének, mert elhiszem, hogy város közelében, avagy vasut mellett a szálas takarmányoknak és alom anyagoknak, sőt még a különféle zöld takarmányoknak is meg van a piaci értéke, de egyáltalában nem gondolnám, hogy a forgalmi vonalaktól 40—50 kilométernyire, vagy még távolabb fekvő gazdaságokban ezeknek piaci ára volna és kétségbe vonom, hogy »megfelelő számvitel« hiányában ezeknek értékét minden körülmények között elfogadhatólag bárki is meg tudná állapítani.

Érdekes statisztika lesz összeállítható a beérkezendő adatokból arra vonatkozólag, hogy melyik birtokos, mennyire szereti tehenészetét, vagy mennyire képes házi takarmányneműt elfogulatlanul értékelni.

Ezért olyan gazdaságokban, ahol pi-

aci árat, mivel ilyen nincs, felvenni nem lehet, a legközelebbi forgalmasabb hely piaci árai volnának alapul veendő a gazdaságra vonatkoztatott szállítási költségek levonásával.

ad VII—IX. Mivel ezek mind készpénz kiadások, melyeket a legkülterjesébb viszonyok közt élő gazda is fel szokott jegyezni, ezek beállításához — nagyon helyesen — utasítást sem kellett adni.

ad X. Azt nem merném csak úgy odavetni, hogy a tisztviselői fizetéseknek (ugyszintén a IV. b) 1., 2. alattiak bérének) fele számítassék az állattenyésztés terhére. Ez egy olyan önkényes számítás volna, amely a tehenészet jövedelmezőségét esetleg nagyon is kétségessé tenné. Arra sem adatott utasítás, hogy az állattenyésztésre számítandó $\frac{1}{2}$ részből minő alapon számítandó ki a tehenészet terhelő megfelelő hányad? Az egyéni befolyástól függően nagy eltérések mutatkoznak. Itt kellett volna a legrészletesebb utasítást megadni.

Nézetem szerint az ilyen általános költségek csakis a legállandóbb alapra vonatkoztatva oszthatók el. A legállandóbb, illetve egyetlen alap a föld. Az általános költségek ennél fogva a holdakra osztandók szét. Ezután megállapítandó, hogy hány hold szükséges a tehenészet fenntartására és jövedelmeztetésére és ennek arányában lenne a tehenészet az általános költségekkel megterhelendő.

És ha már itt vagyunk, meg kell említenem azt is, hogy a tehenészet jövedelmezőségének megállapításánál nem elég a tehenészet anyagforgalmát pénzben kimutatni, hanem terhére és javára irandó ama bizonyos számú hold is, mely a tehenészet fenntartására feltétlenül szükséges. Ez utóbbtól azonban most még eltekinthetünk, mert számtartási tudományunk nem fejlődött oda, hogy ezeket, mint még ki nem forrott eszméket, vesztély nélkül alkalmazhassuk.

ad XI—XIII. Megjegyezni valóm ezekben nincsen, ha csak az nem, hogy az utasításban nincsen részletezve az, hogy a XIII. d) alatt felvett jéghordási költség megfelelő hányada miként számítandó ki.

ad XIV. Az a—h) alattiakat nem taglalom.

i) alatt van megemlítve a trágya értéke. Az utasítás ezen értékbeállításáról semmit sem szól. Pedig ez egy olyan fontos tétel, melylyel a tulajdonos ismét csak az önámításba eshetik. Már egyszer a szekér, mint egység, nem fogadható el, mert ahány gazdaság, annyit raknak egy szekérré. Sokkal megbízhatóbb ennél, ha a trágyát a telepen köbméterek szerint mérjük fel megérés után, de kihordás előtt és ezen köbméterből állapítjuk meg — esetleg próbamérésekkel — a súlyát. Ennél komplikáltabb, de

még megfelelőbb a feleletett takarmányoknak és felhasznált alomanyagoknak szárazanyag tartalma szerinti felszámítása és a trágyamennyiségnek ily uton való megállapítása. Ezt azonban a legkevesebben fogják tudni kiszámítani. Volna még egy harmadik módja is a trágyamennyiség megállapításának, még pedig az állatok létszámának, avagy súlyviszonyának figyelembe vételével egy tapasztalati átlagszámot felvenni, de ez már megint megbízhatatlan. Legfőképpen pedig a trágya egységárának megállapítása és a kérdőívbe való beállítása szolgáltathat ismét statisztikai adatok gyűjtésére bő alkalmat, gazdatársainknak a trágya valódi értékére vonatkozó véleményére.

Ennél a pontnál tehát az utasítás részletesebb és körültekintőbb kidolgozása és közzététele szükséges annál is inkább, mert az istálló trágyának csak gazdasági értéke van, de piaci értéke leg többnyire nincs.

Megjegyzésem van még ezen cím 1) és m) alpontjaira. Itt ismét az adatokat szolgálónak önkényes eljárására nyílik bő alkalom. Nagy különbséget ezek beállítása csak ott okozna, ahol a tehenekeket tényleg nagy mértékben jármozzák. Ahol ez számbajöhető tételt képvisel, ottan szintén részletesebb utasítás volna adandó azon módzatokra, melyek alapján ennek értéke megállapítható.

Ezeket óhajtottam elmondani.

Mielőtt azonban cikkemet befejezném, óva intem minden gazdatársamat, hogy a beérkezett kérdőívekből kidolgozandó adatokat és eredményeket végérvényes következtetések levonására elfogadja, mert — és ezt hangsúlyozom, — egy év adatainak összeállításából nyert eredmény legfőleg csak gondolkozásra szolgálhat okot, de nem nyújthat alapot, messze kiható következtetések levonására, mert nemcsak, hogy egy bizonyos — mondjuk talán 3—5 évi — átlag lehet az, melyre teljes biztonsággal támaszkodhatunk, hanem figyelembe veendő, hogy sokan most először fognak ilyen munkát végezni, mely munkától a szükségzerű gyakorlat hiányában nem is kívánható, hogy az első alkalommal mindjárt körültekintően pontos és megbízható legyen.

Végezetül pedig az adatokat beküldő gazdatársak beleegyezését kérem, hogy úgy a kérdőívek, valamint az ennek alapján összeállítandó jövedelmezőségi számítások megfelelő módon közzététesenek mindnyájunk okulására.

Kolozsvár, 1913 dec. hó 10-én.

* * *

Mielőtt Papp Elemér urnak fentli közleményére észrevételeimet megtenném, legyen szabad két dolgot leszegeznem.

KÖTSZER — MENTOSZEKRÉNYEK — GAZDASÁGI CIKKEK nagyválasztékban, verseny áron a
„RÓZSA“ DROGERIA — ILLATSZER — KÖTSZER ÉS ORVOSI MŰSZER-
TÁRÁBAN, KOLOZSVÁR, MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR 13. SZÁM
Gyógynövény beváltó állomás!

1. Az 1914. évi jövedelem számítás inkább csak próba lesz, melynek főcélja a gazdákat a könyvvezetés pontosságának fontos voltára rávezetni, továbbá őket megtanítani arra, hogy pontos jövedelmi számításokat miként végezzenek. Az 1914. évben nyert tapasztalatok alapján már könnyebb és megbízhatóbb lesz 1915-ben az adatgyűjtés.

2. Alapfeltétel, hogy mindenki a legnagyobb lelkiismeretességgel fog eljárni az adatgyűjtésben. Ez főleg az illető gazdaság érdeke, mert ellenkező esetben nemcsak minket fog ámitani, hanem főleg önmagát, anyagi kárt pedig csakis önmagának fog szerezni, nem nekünk. Ez ellen védekezni egyáltalán nem tudnánk, mert ha valaki svindlizni akar, svindlizhet akkor is, ha méri az állatokat, svindlizhet a takarmányozásnál, sőt mondhatni minden kiadási és bevételi tételnél. Nincs is jogom feltételezni, hogy akadjon valaki, aki szánzándékkal hamis adatokat akarna a számításba becsempészni s így nekünk csakis arra kell ügyelni, hogy szakismeret hiányából ne kerüljenek bele hibás adatok.

Ezeket figyelembe véve, az állattöke éveleji és évvégi értékének megállapítása céljából adott utasításomat fenn kell tartanom, mert az a hiba, amit Papp Elemér említ s amire én eleve gondoltam, hogy t. i. megfelelő mérleg nem áll majd rendelkezésre, megakadályozza a súly szerint való mérést. Az évközben elért árak alapján történő értékelést elvben helyesnek tartom, de a mai számvezetési rendszer mellett, kivihetőnek nem. Ugyan is pontos törzskönyvezés a legritkább helyen van s így csak az állatszámadás nyújt felvilágosítást, ahol pedig pl. 2 éveseknek szerepelnek az $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ éves állatok. A tulajdonos ez esetben éveleji csak a kor és nem szerinti darabszámot írja be s azt évvégén az évközben elért eladási árak alapján értékelné. Közben azonban már egy év elmúlt s törzskönyvezés hiányában fejből kellene visszaemlékeznie, vagy a fogak alapján megállapítani, hogy melyik állatnak milyen éveleji értéket adjon. Ez pedig mindkét esetben teljesen megbízhatatlan lesz, annál inkább is, mert az eladások is főleg szemre történnek s csak kivételesen súlyra. Az általam javasolt mód semmi esetben sem nevezhető a legpontosabbnak, de a viszonyokat tekintve, ez lesz a legmegfelelőbb s ha a Papp Elemér által is javasolt »legszigorubban igazságos és pártatlan becslés« alapján történik az értékelés, úgy nagyobb hiba annál inkább sem lehet, mert csak különösen megindokolt esetleges mérsékelt értékelkedés nagyságának jogosságát feldolgozások alaposan megvizsgáljuk.

Az épületek és holt leltári tárgyak

avulási százalékának megállapítása a mérlegösszeállító bizottság feladata lesz, esetleg szemle alapján. A birtokos elég, ha bevezeti a tatarozás költségeit s ha az a normálnál nagyobb, ez esetben gondunk lesz rá, hogy annak egy része értékelkedésnek vétessék. Az éveleji és évvégi érték szembeállítását itt feleslegesnek tartom, mert épületeknél és holt leltári tárgyaknál az éveleji értékének kamataival, törlesztésével indokolt csak az állattenyésztést megterhelni.

Ha valaki a termények piaci árának oly pontos megállapítását vállalja, mint ahogy azt Papp Elemér javasolja, úgy az csak dicsérendő. Nekem azonban az értékelés ezen módját egyelőre mellőzni kellett, mert attól féltem, hogy a fokozott irodai munka sokat elriaszt a számításban való részvételtől.

Az V. pont kitöltése nem fog nagy nehézséget okozni. A napszám munka értéke könnyen összeszedhető. A napszám-munkával egyformán értékelhető az idegen személyzet munkája is, nehézséget tehát csakis a fogatmunka értékének megállapítása fog okozni. Itt azonban az a fő, hogy a napok száma legyen pontosan vezetve, az egységár megállapításánál mi már majd segítségére leszünk a gazdáknak.

Igazat adok Papp Elemérnek, hogy a takarmányok értékének megállapításánál követhető el a legnagyobb hiba. Miután azonban erre megbízható mód nincs, biznunk kell a gazda becsületességében és szakértelmében.

A tisztviselői fizetés, illetve az egész általános költségekkel tényleg a földet szokás megterhelni s így azzal a növényzet lesz megterhelve, melynek előállítására ilyformán drágább. Akik ezt elfogadják, úgy okoskodnak, hogy a takarmányt ugyanis az állatok eszik meg s így közvetve azok is megterhelhetnek e költséggel. Ezt azonban én elfogadni nem tudom, mert a tehenészet, melyre pedig határozottan nagy gond fordítandó s így a vezetés, felügyeletből kifolyólag e költségekből nagy rész illetné meg, sokszor oly olcsón kimenekül, hogy pl. az igás ökrök — ahol a vezetés, felügyelet megközelítőleg sem oly nagy, jobban meg lesznek terhelve. Áll ez különösen akkor, ha a tehenészet intenzív, mikor is a takarmány nagyrészt vásárolják. Most különben sem idő, sem hely nincs arra, hogy ezen dolgot alaposan megvilágítsam, a jövő év elején azonban kifejtem majd e tekintetben nézeteimet. Az $\frac{1}{2}$ rész nem önkényes, mert a legtöbb gazdaságban (tiszán a vezető jövedelméről van szó) körülbelül egyforma gondot okoz az állattenyésztés és a növénytermelés. Hogy ebből hány százalékot veendő a tehenészet-

re, ennek megállapítását kénytelen vagyok a gazda belátására bízni.

A trágya tömegbecslés alapjául a súlyt azért nem vettem, mert megfelelő mérleg nem igen van. Az elfogyasztott takarmány és alom alapján mi fogjuk kiszámítani a trágyát s csak ellenőrzés céljából vettem fel a szekérszámot. Ennek azonban nagy fontosságot nem tulajdonítok, mert a trágyát úgy is összekeverik ló- és ökörtrágyával s így az sem súly, sem térfogat, sem szekér szerint pontosan megállapítható nem lesz.

Elismerem végeredményében, hogy az adott utasítások nem oly részletesek, hogy félreértések ne álljanak elő, azonban, hogy ezt kikerüljük, hetekig tartó tanfolyamokat kellene tartani. Miután ez nem lehetséges, bele kell nyugodnunk, hogy az első év inkább tanulás lesz, de azért ezen adatokra is támaszkodhatunk, mert azon esetben, ha a gazdák minden kétes esetben hozzám fordulnak, a hiba a minimumra lesz redukálható.

Jászberényi András,
gazd. akad. tanár.

A takarmányozástan fejlődésének új lépcsője.

Írta:

Schandt József,
gazd. akad. segédtanár.

Liebig volt az első, ki a chemia tudományos eszközeivel iparkodott bevilágítani az állati szervezet táplálkozási viszonyaiba. Az ő korszakalkotó munkájának eredménye az, hogy az ember megismerte azon anyagokat, melyekből az élő szervezet táplálkozik. Az ő felfedezéseinek nyomán alkotott magának világos fogalmat az ember arról, hogy mennyi N-tartalmu, N-mentes (zsir, cukor) tápanyagot értékesít és szükségel az állati szervezet a különböző korban és különböző termelés mellett. Ettől kezdve tehát a gazda a takarmányok valódi érték mérőjének annak fehérje-, zsir- és cukortartalmát tekintette.

Nem sok időbe mult, hogy az emésztettség fogalma is szőnyegre került. A »kihasználási kísérletek« beigazolták azt, hogy a szervezet a takarmányban rendelkezésre bocsátott fehérje, zsir és szénhidrátoknak csak egy részét tudja a bélcsatorna falain keresztül nedvkeringésbe felvenni, másik részét pedig kihasználatlanul a bélsárban kiüríti. Ez utóbbi emésztetlen részt az állati szervezet tápszükségletét kifejező adatokba tehát nem szabad befoglalni, minthogy e rész a szervezetre nézve teljesen értéktelen. A takarmányozástan új lépcsőjének kell tehát tekintenünk azt, mikor a tápszabványokban a nyerstartalmat kifejező számok helyébe az emészthető fehérje, em. zsir és em. szénhidrátok adatai léptek.

Hofherr—Schrantz és Clayton—Shuttleworth Részvénytársaság gépgyár

3023

Erdélyrészi képvisellete, állandó nagy raktára

Babos és Társai vasnagykereskedésében Kolozsvárt, Deák Ferenc-utca 21.

A gazdaközönséget még akkor se tudta szelvében és teljes mérvben az elméleti takarmányozástan meghódítani. Ők ragaszkodtak ahhoz, hogy a kémiai elemzések és kihasználási kísérletek adatai nem fedik teljesen a gyakorlati élet tapasztalatait. Hivatkoztak arra, hogy a hizóállat nem gyarapszik egyformán, ha az előirt emészthető tápanyagokat abrakban vagy szénában, még kevésbé, ha szalmában, törekben kapja meg. A gyakorlati megfigyelések helyességét belátta az elmélet is. Zuntznak, Hagemannak — a biochemia zászlóvivőinek — hypothesisai sejtették, Kellner vizsgálatai pedig kétségtelenül beigazolták azt, hogy a felszívódott tápanyagok egy részét a szervezet a rágás munkájára, más részét a gyomor és belek mozgására kénytelen feláldozni, jelentékeny részét elveszik a bélben miliádszámra tenyésző baktériumok s így a megemésztett tápanyagoknak csak egy hányada áll tényleg az állat rendelkezésére, hogy abból izomerőt, húst, tejet, zsirt, gyapjút, csontot stb. produkáljon. E hányad pedig annál kisebb, minél több a takarmányban a nyersrost (szalma, polyva), mert annál több lesz a rágási munka, annál intenzívebben kell dolgoznia a gyomornak, beleknek s annál tovább vesztegel a takarmány a bélesatornában, a minék természetes következménye lesz az is, hogy a baktériumoknak több tápanyag esik áldozatul.

Igy jutott el a takarmányozástan a Kellner-féle keményítőértékelmélethez. Ezzel azonban tökélyének legmagasabb fokára korántsem emelkedett.

Már Pott gyanította, hogy a különböző takarmányokban léteznek bizonyos — kémiai mivoltukban közelebből ismeretlen — hatóanyagok, melyek az állati szervezetet bizonyos irányban ingerlik. Ha két keményítőértékű, tehát egyenlő táphatású takarmányban egyazon mennyiséget adjuk az állatnak, annak tögye az egyiknek élvezete közben intenzívebben működik, az egyiknek fogyasztása közben több húst rak le a fejlődő szervezet s míg az egyiknek fogyasztása tunyává, fáradttá teszi az állatot, a másik virgoncságot, tüzet, elevenséget önt beléje. A takarmányoknak eme specifikus hatását mind több és több buvár ismeri el és ezzel a takarmányozástan fejlődésének új lépcsőfokára jutott. Mindazáltal közte és a keményítőértékelmélet közt nem oly viszony van, mint a keményítőértékelmélet és az előtte érvényben volt elméletek közt. Ha jól meggondoljuk a dolgot, úgy látni fogjuk, hogy ezen újabb tantétel nem a keményítőértékelmélet roncsain épült fel, mert azt teljes mértékben érvényben hagyja, hanem annak csak tökéletesítésére törekszik, míg ellenben az elmefuttatásunk elején érintett elméletek mind érvényüket veszítették a keményítőértékelmélet elfogadása által.

Néhány év óta intenzíven foglalkoztatja a takarmányozástan művelőit ama kérdés, hogy mely takarmányoknak és mily mérvben van ilyen hatásuk. Az

alábbiakban látni fogjuk, hogy egyesek már jelentékeny eredményeket értek el e téren.

Igen érdekes adatokat közölt Hansen bonni professor a »Zweiter Bericht von Dikopshof« c. beszámolójában. E szerint a buzakorpával szemben a maizena, tengeri, zab emelik a tej mennyiségét, de a tej zsirszázalékát csökkentik (0.1—0.2 %-al) s így a vajhozam változatlan marad. A pálmamagpogácsa, kokuszdiópogácsa, a tengerimoslék Hansen kísérleteiben a tej mennyiségét nem változtatta, de a tej százalékos összetételére jó hatással volt, amennyiben az 0.2—0.3%-al emelkedett; de akadtak a dikopshofi kísérletek nyomán olyan takarmányokra is, amelyek a tej zsirtartalmát csökkentették, anélkül, hogy a tejmennyiséget növelték volna. Ide tartozik a mákpogácsa és a rizstakarmányliszt. Hansen még azt is megállapította, hogy a repcepogácsa jobb tejtakarmány, mint a kendermagpogácsa vagy napraforgópogácsa, a buzakorpa pedig jobb, mint a rizskorpa.

A hohenheimi gazdasági főiskola is kivette részét a munkából. Fingerling professor (a möckerni kísérleti állomás jelenlegi vezetője) volt talán az első, ki beigazolta a pálmamagpogácsáról, melasseról és kókuszdiópogácsáról, hogy ezek oly tápanyagokat tartalmaznak, melyek izgató, ingerlő befolyást gyakorolnak a tejmirigy működésére és hogy e jelenség annál élénkebben lép előtérbe, minél izelenebb (kilugozott) az alaptakarmány.

Kellner a pálmamagpogácsának specifikus hatását 185 tehénre kiterjedő, tehát nagyszabású kísérletben tanulmányozta. E kísérletek szerint is a pálmamagpogácsa növeli a tej zsirtartalmát, még pedig egyedenként és naponként 20—64 gr.-mal; hatása annál nagyobb, minél »frissebb fejős« a tehén. Adagolása alkalmával fokozatosan érezteti hatását és csak a 14—20. napon éri el tetőpontját. E kísérletek folyamán a pálmamagpogácsát tengerivel és földidióliszttal hasonlították össze.

A külföldön is méltó elismeréssel honorálták ama kísérleteket, melyeket a mi »budapesti állat-életteni kísérleti állomásunk« végzett az 1907—1908. évek folyamán s amelyekről az állomás fővegyésze: Zaitsek dr. számolt be. Ezek szerint a vízenyős takarmányok közül a szeszgyári tengerimoslék, a répa, lucerna fokozzák a tejhozamot, a burgonya, valamivel, a lókhus pedig lényegesen csökkentette azt.

Nils Hansson (svéd) az előbbieket alapján a svédországi tapasztalatok felhasználásával az eddig tanulmányozott takarmányokat négy csoportba sorozza:

1. A tejsirt fokozzák a pálmamagpogácsa, kókuszdió-, gyapotmag-, lenmagpogácsa, a hüvelyesek, a cukorrépa és levelek.

2. Emelik a tej mennyiségét, de némileg gyengítik a zsirszázalékot a maizena, szezampogácsa, sójababpogácsa, tengeri, a gyöknövények.

3. Csökkentik a tej és vajhozamot: a mák-, gomborkapogácsa, fagyott és igen

hideg takarmányok, végre a rizstakarmányliszt.

4. Indifferenseknek mutatkoznak a gabonamagvak, korpák, malátacsira, sör-törköly.

Az előbbiekből kitűnik, hogy egyes takarmányokban kétségkívül rejlenek a tápanyagokon kívül álló speciális ingerek, melyek a tögyet nagyobb tejquantum vagy kisebb-nagyobb zsirquantum produkálására sarkallják. Arra nézve azonban még nem történtek behatóbb vizsgálatok, hogy vannak-e egyes takarmányokban oly anyagok is, melyek a szervezet fejlődésére gyakorolnak gyorsító vagy hátráltató befolyást. Némelyek azt hiszik, hogy az angol malacok húshízulásánál nem tulajdoníthatunk a lefőlzött tejnek nagyobb táphatást, mint a mekkora a keményítő értéke. Ezzel szemben a múlt évben a magyaróvári gazdasági akadémián végzett kísérleteim közben azon tapasztalatra kellett jutnom, hogy talán mégis van a tejnek ily speciális hatása. Kitént ugyanis, hogy a lefőlzött tejjel táplált malacoknál 1 kg. testsúlyszaporodáshoz szükséges volt 1291 gr. keményítőérték, addig az ugyanolyan koru, de nem tejjel, hanem (borsódara, árpadara) darakeverékkel táplált malacoknál 2100 gr. keményítőérték, tehát majdnem kétszerannyi keményítőérték volt szükséges 1 kg. súlygyarapodáshoz. További kísérletek lesznek hivatva a kérdést tisztázni.

Igaz ugyan, hogy a takarmányok speciális hatása nem feltűnően nagy, de jelentékeny ahhoz, hogy az abraktakarmányok bevásárlásánál — ha egyikben 1 kg. keményítőértéket oly áron vásárolhatunk, mint a másikban, akkor — annak adjunk előnyt, melyet ily specifikus hatásnak találtak. Hogy pedig esetleg mennyivel érdemes egyikben az 1 kg. keményítőértéket jobban megfizetni e specifikus hatása miatt, arról az itt-ott közölt szám adatok tájékoztatnak.

Sajnálattal kell azonban megállapítanunk azt, hogy aránytalanul csekély takarmánynak sikerült specifikus hatását eddig tanulmány tárgyává tenni, annál kevésbé sikerült az összes takarmányoknak egyéb termelésre való hatását megismerni. De remény van arra, hogy rövid időn belül igen értékes adatokkal fog gyarapodni e téren is a takarmányozástan, mert a kísérletek technikája annyira egyszerű, hogy annak végrehajtására a más irányban elfoglalt gyakorlati gazda is vállalkozhatik.

A kísérleti technika lényege az, hogy bizonyos számú (6—12) tehenet választunk ki kísérleti egyedekül. Kívánatos, hogy ezek a 2½—3 hónapot igénybe vevő kísérlet tartama alatt el ne apadjanak, tehát tejelésük 2—5. hónapjában legyenek. A kísérleti egyedek 3—4 hétig bizonyos takarmányozásban (széna + abrak + gyöknövények) részesülnek, mely adagoknak egy részét a II. vagyis a tulajdonképpen kísérleti időszakban (3—4 hétig) a tanulmányozásra kitézött széna, abrak vagy gyöknövénynek ugyanazon kemé-

nyitóértéket képviselő s lehetőleg ugyanazon emészthető fehérjemennyiséget is tartalmazó adagjával helyettesítjük. A III. időszakban (3—4 hét) visszatérünk az I. ciklusban folytatott takarmányozásra. A kísérlet alatt lehetőleg sűrűn végzendő próbafejések el fogják árulni, hogy a tejmennyiség, a tej zsírtartalma hogyan viselkedett a kül. takarmányok adagolása mellett és meg fogják mutatni, hogy a tanulmányozásra kitűzött takarmányféleségnek a II. ciklusban sikerült-e a lactatio előrehaladtával bekövetkező természetes apadást kissé megállítani.

A tejelő tehén tudvalevőleg igen széles jászág. A legcsekélyebb külső behatás (a fejő személyének, a tehén állóhelyének, az etetési rendnek változása) mindmennyi ok lehet a tejmennyiség és minőség változására. Ezért gyűjtött adataink hitelességre csak akkor számíthatnak, ha a kísérlet mindhárom ciklusában az összes — akarattunktól függő — befolyások egyenlők lesznek. A befolyásunkon kívül álló tényezőkről pedig (pl. időjárás, viharok, erős szelek stb.) pontos naplót vezessünk, hogy számadatainkon esetleg ezek alapján korrekciókat eszközölhessünk.

Hasonló elvek szerint eszközlik kísérleteiket a kísérleti állomások is, azzal a különbséggel, hogy ők chemiai elemzések és kihasználási kísérletekre támaszkodva, az összehasonlítandó takarmányok keményítőértékét esetről-esetre megállapítják, míg a gyak. gazda bizony a takarmányozástanokhoz fűzött táblázatok többé-kevésbé megbízható átlagszámaira van utalva.

A kolozsvári gazdasági akadémia is felvette jelen tanévi programjába a sörélesztő specifikus hatásának tanulmányozását és reméljük, hogy 5—6 hónap múlva már számot adhatunk e lapok hasábjain annak eredményéről.

Szarvasmarha tenyésztési szakértekezlet Magyarlápón.

I.

Csak a hetekben tartott az E. G. E. kolozsmegyei osztálya Kolozsvárt, egy szarvasmarha tenyésztési szakértekezletet s most legutóbb a Szolnokdoboka vármegyei Gazdasági Egylet rendezett egy ehhez hasonló szűkebb érdekeltségi körű értekezletet Magyarlápón. Az értekezletnek kitűzött célja volt megbeszélni a magyarlápói járás szarvasmarha állománya degenerálódásának okait s megjelölni a feljavítás módjait. Az értekezleten *B. István* elnöklété alatt érdekes felszólalások hangzottak el a segítés módjait és a tenyésztésre megválasztandó szarvasmarha fajtát illetően. Gróf *Esterházy Gyula* elsősorban is a tenyészirányt tartja megváltoztatandónak. A magyar marha helyett, — mely nézete szerint kiterjedt jó legelőt és bő, kifogástalan takarmányt igényel — a sokkal igénytelenebb nyugati fajták tenyésztését tartaná bevezetendőnek. Dr. *Nagy Endre* titkár a legelő hiányát, a legelők gondozatlan voltát, a lecsapolatlan vadvízes területek nagyságát, a vörös hangyákat, a nép tudatlanságát és szegénységét jelölte meg a bajok okául. Dr. *Bessenszky Antal* a *Nagy Endre* által felsorolt okokon kívül felhívja, hogy a községi bibák nem részeshetnek kellő gondozásban, tartásban, nincsenek céltudatosan vásárolva, a magyar helyett a *pinzgani* marha

tenyésztését javasolja. *Pawlicsek Adorján* gazd. s. felügyelő a felügyelőség eljárását védi és a *borzderes* marhák bevezetését ajánlja. *Viasz József* főállatorvos a zugbikák elszaporodásának tulajdonítja a visszaesést és szintén a nyugati marha tenyésztésének engedélyezése mellett szól. *Kalmár János* a nyomásos gazdálkodásra óhajt visszatérni, hogy több legelő felett rendelkezzenek. Dr. *Biró József* rámutat arra, hogy a nép a tenyésztés helyes alapelveit sem ismeri jóformán, ezért első sorban is tanítani kell a népet. *Vrannay Kálmán* a népoktatás hiányaira mutatott rá. Egyedül *Nagy Ábel* kisbirtokos szólott határozottan a magyar marha tenyésztése mellett. Többek hozzászólása után, dr. *Nagy Endre* titkár a következőkben foglalta össze a bajok okát és a gazdák óhaját:

1. Községi apaállatbeszerzések és tartások szigorubb ellenőrzendők. 2. Községi apaállatistállók — mintastállók — építése államsegély igénybevételével. 3. Nyomásos gazdálkodásra való visszatérés lehetővé tétele. 4. Gazdasági népoktatás intenzívebbé tétele s ennek keretén belül a magyarlápói gazd. népiskola államostítása és mintagazdasággal való felszerelése. 5. Legelőügy rendezése: a) olyanképpen, hogy a községi lelkészek, tanítók és körjegyzők útján a nép figyelme a legelővásárlásokra és javításokra nyújtott államsegélyekre felhívassék. b) Kéressenek fel a láposvidéki nagyobb birtokosok, hogy a községek legelőszükségletét vegyék figyelembe birtokuk kezelésénél és bérbeadások útján igyekezzenek azokat kielégíteni. c) Illetékes állami tisztviselők, esetleg a miniszterium figyelme a *Ciblesen* elterülő cirka 25 ezer holdas *havasi legelő feljavítására felhívandó*. 6. A tenyészirány megváltoztatása jelenleg *Erzsébetbánya, Kohóvölgy, Rákosfalva, és Haragos* községekben szükséges, melyekben a magyarfajta borderessel volna helyettesítendő. 7. *Roth Lajos* állatorvosnak azon panaszára, hogy a már lebélyegzett apaállatokat, ha azok nem a község tulajdonai igen sok esetben az apaállattartásra vállalkozott kiscgazdák eladják és így néha 5—6 hónapig is bika nélkül vannak egyes községek, mert a hatóság nem talál paragrafust, melynek alapján az ilyen eladásokat betiltaná, a gyűlés elhatározta, hogy ezen igen méltányos panasznak az állattenyésztési várm. szabályrendeletben való orvoslása ügyében lépéseket tesz.

Titkár zárószavai után elnök köszönetet mondott az egybegyűlt gazdáknak meleg érdeklődésükért, sok helyes megjegyzésük- és javaslataikért, melyek mindenikét igyekezni fog a gazdasági egylet az illetékes tényezők bevonásával valóra váltani s ezzel a gazdaértekezletet be-rekesztette.

*

Fenntiekben ismertettük a magyarlápói szarvasmarha tenyésztési értekezlet lefolyását röviden. Az érdekes és népes járási értekezleten elhangzott felszólalásokhoz a tenyésztendő fajta megválasztását, illetőleg nekünk is van egy pár megjegyzésünk.

A tenyésztendő fajta változtatására vigyázzunk, mert ezzel nem egy erdélyi község égette meg már eddig a körmét. Mielőtt valamilyen irányban intézkedne ez ügyben a Szolnokdoboka vármegyei Gazdasági Egyesület, figyelmébe ajánljuk az E. G. E. kolozsmegyei osztályának f. évi október hó 31-én tartott szarvasmarha tenyésztési szakértekezletén, valamint az Erdélyi Jellegű Magyarfajta Szarvasmarhát Tenyésztők Egyesülete f. évi november hó 29-én tartott választmányi ülésén, igen tekintélyes szakértőktől elhangzott nagyon is megszínleendő felszólalásokat. Mindkét fentti alkalomból azért közöltünk oly részletes referátát, hogy az ott elhangzott igen értékes és érdekes szakvélemények a gazdaközönségnek is főként a vezetésre hivatottaknak utmutatóul szolgáljanak hasonló esetekben. Valamely község tenyészirány megváltoztatásának kimondása óriási felelősséggel jár, ezért ha már komolyan van szó a tenyészirány megváltoztatásáról, amellyel, hogy a tenyésztésre kijelölendő fajta helyes megváltoztatásának fontosságát hangsúlyozzuk, különös nyomatékkal hang-

súlyozzok azt is, hogy az esetleg kijelölendő idegen fajtájú szarvasmarha tenyészését a *nép-nél, a köztenyésztésben ne erőszakolják se az egy-let se az állami községek, assék*, mert az esetleg kegyetlenül megbosszulhatja magát, hanem hagyják a két fajta közötti választást a kiscgazdákra, akiket az élet és a körülmények tanítanak meg arra, hogy melyik fajta érdemesebb a tenyésztésre. —k.

II.

December hó 1-én magyarlápón gazda értekezlet volt, melynek tárgya a magyarlápós vidéki marha tenyésztés hanyatlásának okai és ennek szanálása volt. Ez értekezlethez *Eszterházy Gyula* gróf levelet intéz, melyben elősmeri ugyan, hogy a hanyatlás oka részben a tenyésztők tudatlansága, részben egyéb viszonyokban rejlik de főként mégis „az élénk szabott hibás tenyészirányban hiszem. Szabályrendeleteink szerint magyar fehérfajtát kell tenyésztenünk, mely kiterjedt jó legelőt és bő, kifogástalan takarmányt igényel, pedig zord éghajlat alatt lakunk, vadvízes síkjaink savanyu takarmányt szolgáltatnak és dombjaink sovány, talaja gyér és kevésbé tápláló legelőket nyújtanak. Ne erőszakoskodjunk a természettel, hanem iparkodjunk annak kényszerítő hatalmához lehetőleg alkalmazkodni és forduljunk a sokkal igénytelenebb nyugati fajták tenyésztéséhez.“ Ennyi a levélből. *Viasz József* főállatorvos ur szintén a nyugati fajta engedélyezését tartja szükségesnek. Szabó *Gusztáv* főbíró a *borzderest* tartja üdvöztetőnek, ugy szintén *Pawlicsek Adorján* ur szintén, ellenben *Bessenszky Antal* dr. ur a *pinzgai* szarvasmarha behozatalát javasolja. Egyedül *Nagy Ábel* a praktikus és helyes érzékű kis gazda tapasztalatból mondja „Ahol megterem a vadlóher, buján diszlik a vadlucerna, ott nem lehet a talaj mézhiányáról beszélni. Tartsuk meg a magyar marhát, mert anélkül nem lesz igás állatunk, nem lesz jó zsíros tejünk, igyekezzünk legelőket szerezni, mert ezen van a kérdés sulypontja“. Öszintén gratulálok *Nagy Ábel* uram, Ön fején találta a szeget. Legyen szabad azonban pár sorban e kérdéshez, mely állandóan aktuális, pár szóval hozzá szólni. A felszólaló urak szerint a marha tenyésztés hanyatlásának fő oka a nép tudatlansága, legelők rónasága és elsősorban a fehér marha, tehát hogy javítani lehessen a helyzeten első sorban a fehér marhát kell kipusztítani, helyette tarkát behozni, mivel ez a rossz silány legelőn is kiválólag tenyészik. A nép tudatlan tehát kezébe a nagyigényű magyar marha nem való, hanem igenis a tarka marha az *Kurálás* nélkül is kitűnően prosperál. Szakköreink jeles tenyésztőink eddig mindig azon nézetben voltak, hogy éppen oda való a fehérmarha a hol silány a legelő, kevés a gondozás, s számtalan példa mutatja, hogy sok sok gazda hasonló körülmények között áttért a tarka marha tenyésztésre, de visszasírja a magyar marhát! A magyar marha jó tulajdonságait ösmerjük, igénytelensége általánosan el van ösmerve, megmutatta, hogy könnyen javítható, javításra szolgáló bikák mind három tenyészirányra törzskönyvezett állatok képében kellő számban rendelkezésre állanak, minek tehát a biztos, meglevőt felcserélni egy bizonytalan még ott ki nem próbálttal; hiszen *Nagy Ábel* uram mondja, hogy a lebecsült magyar marhából tagosítás előtt gyönyörűen pénzelt a gazda. Magyarlápón akkor volt az álomány, hogy külön ökörcsordája volt a községnek. Ebből konstatálni lehet, hogy a hanyatlásnak nem a magyar marha az oka, hanem a rosszul keresztül vitt tagosítás folytán a legelő hiány. Talán azért gondolják az igen tisztelt felszólaló urak a tarka marhát behozandónak, mer: rossz a legelő, s istállózásra gondolnak, de ne feledjék hiszen a felszólaló urak konstatálják, hogy a nép tudatlan, hogyan gondolják tehát az istállózást keresztülvihetőnek? Nem uraim, nem a magyar marhában van a hiba. Kérem az urakat mielőtt, hogy ugy mondjam ezen salto mortale reszkiroznák, sziveskedjenek az *Erd. Magy. Szarvasmarhát tenyészítő*

Egylethez fordulni, itt szívesen rendelkezésre állunk szóval, tettel. tanáccsal, azt hiszem kellő támogatást is kilátásba helyezhetünk, s meglásák aránylag rövid idő alatt ismét lesz külön ökörcsorda a községekben, lesz jó igás állat, lesz jó tej, s nem vándorol a pénz idegenbe. Viszontlításra urak az Erd. Magyar Szarvasmarhát Tenyésztő Egyletnél!

Br. Kemény József.

Időszerű növényvédelmi munkák.

Irtá: Dr. Gróf Béla gazd. ak. s. tanár.

Az előrehaladott téli időjárás megakasztotta a külső gazdasági munkálatoakat, most a gazdának, kertésznek egyaránt jut ideje a kártevők elleni védekezésre.

Az egyenletes hóréteg a kertekben, gyümölcsösökbe szoritotta a nyulakat, a hol is ezek a fiatal fák rügyeinek, kérgének rágásával igen nagy károkat okoznak. A nyulrágás elleni védekezés abban áll, hogy a fiatal gyümölcsfák tövét szeges dróttal vesszük körül; vagy pedig a fák kérgét bekenjük mésztej, agyag és marhavér sűrű, tapadós keverékével (1 rész marhavér, 1 rész agyag és 2 rész ojtott mész). Biztosabb ez a védekezés akkor, ha e keverékhez kevés *Asa foetida*-t adunk. A fák tövének mésztej és 10—20 százalékos karbonium keverékkel való bekenése is jó védőeljárás nyulrágás ellen.

Ebben az időben kell a gyümölcsökben védekezni az aroszó lepkek ellen is. E lepkek rajzási ideje decemberre esik, ekkor párosodnak s a csonkaszárnyu nőtény a fa derekán vándorol fel a fára s a rügyek táján rakja le petéit, amelyből tavasszal kikelő hernyó a rügyet, virágbimbót rágja ki. E kártevő ellen úgy védekezünk, hogy a fa derekát vállmagasságban hernyóenyvvel kenjük be 3—4 ujjnyi szélességben. A hernyóenyvet házilag is elkészíthetjük; 50 deka repceolajat 1 deka disznósírral együtt megolvasztunk s a tűzön melegítjük, míg az anyag egy harmada el nem párolog; más edényben pedig egy deka terpentinszeszben egy deka darabos hegedügyantát olvasztunk fel, melyet a disznósíros repceolajjal összekeverünk. Kihülés után használható e hernyóenyv.

Most van az ideje a hernyófészkek szedésének is. Gondosan át kell vizsgálni a gyümölcsösöket s a talált sárgafarku pille és pókhálómolyok hernyófészkeit ágastól levágjuk és elégetjük.

Télen kell kivágni és elégetni a gyümölcsösökben az előregedett, odvas fákat, melyekben igen sok kártevő talál téli menedéket.

Különös gondot kell fordítani a rovarvő, hasznos madarak védelmére. Védett helyeken madár etetőket kell felállítani, melyekbe madáreleséget: tökmagot napraforgó magot helyezünk el. Decemberben legidőszerűbb a mesterséges fészekodvak kirakása is. A tél beálltakor a fészekodu lakó madarak szívesen keresik fel a kitett mesterséges odvakat s megtelepednek, megszoknak az oduban, tavasszal azután bennük fészkelnek. A fé-

szekodvakat bokros, védett helyeken kell elhelyezni olyképpen, hogy az odut kissé előre döntve erősítjük a fa derekára 2—3 méternyi magasságban, alatta pedig drótszöges övet helyezünk el, hogy így távol tartsuk az odutól a ragadozó állatokat, macskákat. Az odut a fa védettebb oldalára tesszük, a röplyuk nyílásával délfelé.

A gyümölcsfa kertekben pusztítani kell az élősdit fagyöngyöt, a *Viscum album*-ot. Legalkalmasabb idő e munkára is a december hónap. A fát megszabadítjuk e veszedelmes élősditől, mely a fa nedvének elszívásával okoz kárt. A fagyöngyöt a viselő vékonyabb ággal együtt levágjuk s hogy a vágás helyén nyitott seb ne maradjon, a sebhelyet ojtóviasszal kenjük be. A leszedett fagyöngyöt mint zöld takarmányt (kecskékkal) értékesítjük, vagy eladjuk, az utóbbi években ugyanis nagyobb városokban szívesen veszik mint divatos szobanövényt — így, karácsony táján — a zöld színét sokáig megtartó fagyöngyöt, darabjéért 60—80 fillért; szép példányaiért 2—4 koronát is fizetnek.

A cseresznye-, meggy-, szilva- és almafákon levő ágas-bogas boszorkányseprőtől is meg kell szabadítani a fákat, mert ez is a tápláló nedv elszívásával gyöngíti a gazdanövényt.

A gyümölcsfák törzsét és ágait is meg kell tisztítani a rajtuk levő fagombáktól.

Fagyponon felüli hőmérséklet mellett nagy gondot kell fordítani a pincék szellőztetésére is. A halomba rakott burgonyát át kell forgatni, a beteg gumókat kiválogatjuk, mert különben elrothadnak.

IRODALMI SZEMLE.

Örlési engedély és bevételi jegyek. Vámpolitikai tanulmány, irta: Rubinek Gyula az O. M. G. E. igazgatója. A mezőgazdasági vámpolitikai központ munkálkodásának második megnyilatkozása e mű, amely a gabonára alkalmazott kikészítési eljárás kérdését teszi tanulmány tárgyává olyan széles alapon, mint ezt már a szerzőnél megszoktuk. A munkát bevezetésképp megismertet bennünket a kikészítési eljárás keletkezésével, szükségességével és formáival, majd nagy részletességgel foglalkozik a kikészítési eljárás történetével, elsősorban a hazaiával, ahol ez az örlési engedély formájában volt honos. A magyar agrármozgalom ezen a ponton ütközött első ízben s nyert csatát a merkantilis állásponttal. Az eredmény nem lehetett kétséges, mert az örlési engedély körül a kormány tudtával visszaélések merültek fel a vámhiteleidejének két évre való kiterjesztése tekintetében, ami azt eredményezte, hogy két éven át 35 millió métermázsa idegen buza vámmentesen volt felhasználható spekulatív célokra a börzén s így a magyar gazda puhítására. A gazdák előbb csak az örlési engedély vámhitelelének megszorítását követelték, de mert ez irányban a fővárosi malmok s illetve a mögöttük álló nagy bankérdekeltség ellenállása miatt eredményt elérni nem tudtak, követelték annak telyes eltörlését akkor is, amidőn annak megrendszabályozása bekövetkezett, mert a jogosan felzudult gazdaközvéleményt már csak az örlési engedély eltörlése nyugtathatja meg. Részletesen foglalkozik azokkal az erőfeszítésekkel, amelyeket a magyar malomipar az örlési engedély visszaállítása körül kifejtett s különösen érdekes a munkálatnak az a része, amelyben a fővárosi malmok ama vágyával foglalkozik, mely szerint az örlési engedély eltörlése olcsó a buza és drága a kenyér. A buza olcsóságára ugyan erősen rácafoltak a folyó évek, de kimutatja,

hogy a buza áremelkedése dacára a liszt ára viszonylag csökkent s így megfordítva igaz a tétel, azaz drága buza és olcsó kenyér. Ismerteti a munkálat a Németországban divó bevételi jegyrendszert s érdekesen világitja meg azt a fordított viszonyt, amely Németországban fennáll ahol az agráriusok a kikészítési eljárás védelmezői, míg a merkantilisták követelik annak reformját. A bevételi jegyek ott kivételi prémium jellegével bírnak s így természetes, hogy a mezőgazdaságnak is nagy előnyt jelentenek. Majd külön fejezetet szentel a francia viszonyok ismertetésének is, ahol épp a legutóbb képezte e kérdés parlamenti vita tárgyát. Az utolsó két fejezetben a kikészítési eljárás egyes formáit bírálja s arra a megállapításra jut, hogy csakis a bevételi jegyek alkalmazása volna olyan forma, amelyet lefogadni s illetve nálunk is meghonosítani lehetne, úgy azonban, hogy a bevételi jegyek pénzügyi vámként fizetésére is felhasználhatók legyenek. A kikészítési eljárás bármely formájának 1917-ig való életbeléptetése ellen azonban a leghatározottabban állást foglal s követeli a tilalom sértetlen fenntartását, mert az 1906-ban megkötött, illetve életbeléptetett kiegyezésen változtatni veszedelmes kísérletnek tartaná s mert egyébként is addig, amíg a vámterület feltétlenül nem importterület, ami 1917-ig szerinte bekövetkezik, a bevételi jegyek életbeléptetése a kincstárt túlságosan megterhelné. A munkálatnak egyik főérdeme, hogy úgy bel-, mint a külföldi törvényeket és rendeleteket ismerteti, ami a munkálatot feltehetően csessé teszi azoknak, akik a kérdés lényegét is megismerni s tanulmányozni óhajtják. Megjelent és megrendelhető a Pátria Irodalmi vállalatnál (Budapest, IX. Üllői-ut 25. szám.) Ára 2 korona.

Gazdasági építészeti dióhéjban. Irtá: Groffits Gábor. A Köztelek Olcsó Könyvtára V. évfolyamának 11—12. füzeté. Kapható a Pátria r.-t. gazd. könyvkereskedésében, Budapest, IX. kerület, Üllői-ut 25. Ára 1 korona.

Mezőgazdasági szakirodalmunknak a legutolsó években egyik legértékesebb munkája kétségen kívül Groffits Gábor «Gazdasági Építészeti» című, az OMGE. könyvkiadó vállalata által kiadott könyve volt, amely gazdag tartalma, kiváló szakszerűsége, sok új adat feltárása, sok új eszme felvetése és modern hangja által egyaránt széleskörű feltűnést keltett és szerzőjének általános elismerést szerzett. Míg ez a nagyterjedelmű és magas színvonalú szakmunka a társadalomnak van hivatva házagpótló utbaigazítást adni az építkezések célszerű kivitele és olcsóbbá tétele iránt, e most megjelent füzet a kisgazdáknak óhaját hasonló tanácsokkal szolgálni, amidőn az építkezésekre vonatkozó legfontosabb tudnivalókat mintegy dióhéjban összefoglalja. Ha figyelembe vesszük azt, hogy a kisebb birtokok az építkezéseiket házilag szokták elvégezni és hogy ezeknek vállalkozókra való bizása aránytalanul nagyobb teherrel jár, bizonyára készséggel fogjuk elismerni, hogy ez a füzet szintén hasznosan fogja szolgálni egyrészt a mezőgazdasági építkezés haladását, másrészt a kisgazdák tőkebefektetésének csökkentését. A nagy anyagból természetesen csak a legfontosabb építkezéseket tárgyalhatja vázlatosan a szerző e munka keretében, a mely minden tekintetben szintén dicséretre válik írójának.

Erdészeti kísérletek. Most jelent meg a földműv. min. kiadásában az «Erdészeti kísérletek» XV. évfolyamának 3. és 4. száma Vadas Jenő szerkesztésében.

Az «Erdészeti kísérletek» e legutóbbi számában Blatty Tibor a vörösfenyőnek Magyarországon való elterjedtségéről, dr. Bernátsky Jenő a szikes talajok növényzetéről, Fekete Zoltán az óhegyi fatermelési kísérleti területről, dr. Győrffy Ist-

ván Lőcse környékének nevezetes és rendellenes fáiról, *Rónai* György egy új faállomány becslési eljárásról, *Vadas* Jenő a sávós tölgybogár erdőgazdasági jelentőségéről, *Volfinau* Gyula a csemeték neveléséről és dr. *Zemplén* Géza a cellulóz részleges ismertetéséről irtak szakszempontból igen érdekes és értékes nagyobb cikkeket.

Kísérletügyi Közlemények. XVI. kötet, 5. füzet. 1913. szeptember—október. Közreboocsátja a m. kir. földmívelésügyi miniszterium kísérletügyi központi bizottsága, szerkeszti Károly Rezső dr. gazd. akad. igazgató.

A Kísérletügyi Közlemények ez évi 5. füzeté a szakemberek több érdekes kísérletezéséről és értékes vizsgálódásáról számol be, a füzetben közölt tanulmányok közül néhány közelről érdekli a gyakorlati gazdaközönseget is. Hartl Károly dr., az Orsz. m. kir. Kémiai Intézet fővegyésze «A közforgalomban levő magyarországi rozslisztekről és azok kémiai vizsgálatáról» közöl igen érdekes tanulmányt. Varga Oszkár dr., az Orsz. m. kir. Kémiai Intézet fővegyésze «Az üszögspórák mennyiségének meghatározásáról» szóló tartalmas értekezését teszi közzé. Windisch Richárd dr. gazd. akadémiai tanár, a készthelyi m. kir. mezőgazdasági vegykísérleti állomás vezetője «Adalékok a fejjel összetételéhez» címmel, közli e kérdésben folytatott gondos vizsgálódásainak eredményét. A füzet ezeken kívül a következő tanulmányokat teszi közzé, a melyek a szakkörök figyelmére méltón számolt tarthatnak: Biró Gusztáv: «Adatok a piaci juhtej összetételéhez». Gerő Vilmos: «A tej vízzel való hígításának felismerése a savfok alapján». Irk Károly dr.: «Adatok a magyar termelésű és feldolgozásu éterikus olajok fizikai tulajdonságaihoz». Bodnár János dr.: «Alkaloidok kimutatása szeszesitalokban». Dr. Meszlényi Emil: «Az aradi vegyvizsgáló állomás laboratoriuma» és «Univerzális desztillálókészülék». Griell Kálmán dr.: «Uj tejkevaró készülék».

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ **Okozhatja-e a madár a vértetű elterjedését.** Köztudomásu dolog, hogy az 1889. évi 9676 földmívelésügyi miniszteri rendelet a vértetű irtását büntetés terhe alatt kötelezővé teszi. Kolozsvár város ezt a rendeletet tekintettel nagy fontosságára, a legmesszebbmenő körültekintéssel hajlja végre. A közönség köréből egyesek aggodalmaskodtak, hogy a madárvédelem által elszaporodott hasznos madárság, nem lesz-e okozója a vértetű tovább terjedésének. Ugy érteve a dolgot, hogy a vértetű válladékat lábára tapadva, egyik kertből a másikba hordja. A közönség megnyugtatására a városi tanács gazdasági ügyosztálya megkereste a «Magyar királyi ornitologiai központ» igazgatóságát ki a következőkben adta megvéleményét: «A kérdést illetőleg ismeretes Jablonowszky Józsefnek azaz alkalmi észlelete, hogy a cinege undorral menekült a vértetű által fertőzött helyről, hol a lába megragadt.

A kérdésnek különben csak akkor volna jelentősége, ha a vértetű szárnyatlan volna s így terjeszkedése az állatok által való szélhurocattól függne. Amde e rovarnak *szárnyas* alakja is van, sőt a szél a porszemnyi szárnyatlan alakjait is szélhurocolja.

Hy körülmények között a madarak eselleges hozzájárulása számba sem jöhet.

Iff. dr. Szentkirályi Akos.

+ **A talaj elkészítése tengeri alá.** A tengeri, mint a legtöbb kapás növény alá a talaj akként készítendő elő, hogy az lehetőleg gazmentes és kitünő termőerőben legyen. A gazmentesítés céljából a tengeri alá szánt gabona tarló mindjárt aratás után sekélyen leszántandó, avagy legalább is megtárcsázandó, minden nagyobb esőzés okozta megüledés, megfőtődés után erősen megfogasolandó és késő őszkor mélyen leszántandó. A talaj termőerejének gyarapításáról pedig erős istálló trágyázással kell gondoskodni, amelyet a tengeri és csalamádé sokkal inkább meghálál mint a zabos búkőny vagy más takarmánynövény.

Tengeri alá a téli istálló trágyát szoktuk felhasználni, amit még a tél folyamán, lehetőleg február végéig ajánlatos a fagyos, őszi szántásra féltett állapotban kihordani, azonnal szétrázva, hogy egyenletesen takarja a földet. Az ilyen téli trágya takaró alatt ugyanis a föld a vetés idejéig nyirkosan marad, a trágya hatékony anyagát a hólé rothasztja, a földre lesulykolja, úgy, hogy azok vetés alá sekély szántással is jól letakarhatók és nem teszik hézagossá, tehát nem is szárítják a talajt. A később kihordott istálló trágyát ellenben már egy napi tavaszi szél is erősen kiszáritja, a trágya csomósan és tözeggé kiszáradt állapotban marad, azt jó mélyen kell leszántani, mert igya földet erősen kiszáritja és hézagossá teszi. Az ilyen földben aztán a tengeri egyenetlenül kél ki és a szárazabb tavaszi időjárást nagyon megsínyli.

A föld jó megművelése és trágyázása a tengeri alá igen sok munkába kerül, de a folyómenti televényes áradvány talajoktól eltekintve, csak így lehet kat. holdanként 20—25 mázsás szemterméseket előállítani, természetesen bőtermésű fajták termesztése és további kitünő megművelés mellett.

+ **A gyomlálás befolyása a talaj nedvességére.** Robson kísérleteket tett a gyomlálással abból a szempontból, hogy a gyakorlati gyomlálás mellett kevesebb nedvesség marad-e a talajban, vagy sem. A Délvidéken e kérdés fonlósága el nem vitatható, de nálunk bizonyos esetekben irányadó lehet. Robson gyapotültetvényeken végezte kísérleteit és pedig több parcellán, úgy, hogy az egyiket minden héten, a másikat minden két héten gyomlálta meg. Az agusztus 11-én fétett adatok alapján a kéthetenként gyomlált területen 1'03 %-kal volt több nedvesség, mint a hetenként gyomlált parcellában. A szeptember 19-én felvett adatok szerint a hcti gyomlálás mutatott több nedvességet 0'43 %-kal, míg az október 13-iki adatok kétheti gyomlálás javára 9'30 %-ot mutatnak ki. A nedvességet négy órai 100 fok melletti szárítással határozták meg és a nedvességvesztést számították ki. Látniivaló, hogy a kétféle gyomlálás által beállott nedvességkülönbséget alig számbavehető. (A Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet közleményeiből.)

EGYLETI ÉLET.

Meghívó.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet igazgatóválasztmánya folyó évi december hó 29. én, hétfőn d. u. 3 órakor az egylet Attila-utca 10. szám alatti székházának ülésstermében rendes gyűlést tart, amelyre a választmány tagjait tisztelettel meghívja

Kolozsvárt, 1913. december hó 17-én.

az Elnökség.

Tárgysorozat:

Miniszteri leiratok:

1. M. kir. pénzügyminiszterium leirata: a sör-, szesz-, ásványolaj- és cukortermeles megadóztatására alakított szaktanácsba egy rendes és egy póttag delegálása tárgyában.

2. M. kir. földmívelésügyi miniszterium: kedvezményes áru kincstári korpá engedélyezése tárgyában.

Egyleti ügyek.

3. A szeptember hó 7-i földbirtokpolitikai nagygyűlés határozatainak végrehajtása.

4. Bejelentés az egylet birtokpolitikai akciójához való csatlakozásokról.

5. Kiállítási szakosztály végrehajtó bizottsági ülése jegyzőkönyvének bemutatása.

6. Az egyleti tagnyilvántartás átvétele alkalmával felvett jegyzőkönyv bemutatása.

7. A cserebogár irtási szabályrendelet tervezet elkészítése céljából kiküldött bizottság jegyzőkönyvének bemutatása.

8. Jelentés az E. G. E. Gazdatiszti Osztálya ügyében tett lépésekről.

9. Az E. G. E. számtartási osztálya szabályzatának bemutatása.

10. Jelentés a könyvkiadó vállalatnak kiutalt füzetmegfétítési díjról.

11. Szlankovits János ig-vál. tag eltávoztása miatti lemondásának bejelentése.

12. Közgyűlés napjának kitűzése.

Egylet Egyéb átiratok:

13. G. E. O. Sz.: végrehajtó bizottsági ülési és közgyűlési jegyzőkönyveit megküldi.

14. G. E. O. Sz.: az E. G. E. tagdíjának 300 K-ról, 100 K-ra való leszállításáról értesítést küld.

15. Magyar Gazdaszövetség: a szerb kereskedelmi szerződések tárgyában átir.

16. Kolozsvár város tanácsa: a gyümölcsfák kártevőinek irtásáról, kiosztás céljából, képes nyomtatványokat küld.

17. Ülés napjáig beérkezett tárgyak.

18. Eselleges indítványok.

Az E. G. E. Gazdatiszti Osztálya és a sajtó. Az E. G. E. Gazdatiszti Osztálya taggyűjtő iverel kibocsájtott felhívásunkat megküldöttük az összes erdélyi és anyaországi kisebb-nagyobb szaklapoknak, azonkívül a nagyobb napilapoknak is, amelyeknek csaknem valamennyije igen melegen és pártolólág foglalkozott a Gazdatiszti Osztály ügyeivel. Több lap az alapszabályokat is kivonatolán ismertette, amiért e helyen köszönetet mondunk a Szerkesztőségeknek. A M. G. és G. O. E. hivatalos lapja a «Gazdatisztek Lapja» többek között a következőket írja:

Az erdélyrészi gazdatisztek szervezködő mozgalma kezd mind nagyobb arányokat öltetni. A szeptember hó 8-án tartott értekezletből kifolyólag a kiküldött bizottság elkészítette az alapszabálytervezetet s megküldötte valamennyi erdélyi gazdatisztnak. Az alapszabálytervezet 3. pontja szerint az Erdélyi Gazdasági Egylet kebelében alakítandó gazdatiszti osztálynak célja lesz:

Az erdélyi országrész gazdatiszti karának képviselöte, a testületi szellem fejlesztése, a gazdatiszti kar társadalmi hely-

zetének emelése, anyagi helyzetének javítása, nyugdíj, illetve biztosítási kérdéseinek lehető megoldása.

A cél tehát, amelyért a szakosztály létrejön, minden tekintetben üdvös. Hihetőleg az a körülmény, hogy az Erdélyi Gazdasági Egyesület teljes erkölcsi súlyával ott lesz a szakosztály hátamögött, élénkíteni fogja a királyhágóntuli kartársaink kedvét s tömegesen lépnek be a szakosztály tagjai közé. Az alapszabályok áttanulmányozása után örömmel láttuk, hogy a szakosztály tekintettel lesz különböző vidékek érdekeire is, így a többek között az, hogy a szakosztálynak évi rendes gyűlését nem csupán a gazdasági egyesület székhelyén, hanem más-más városokban is rendezni fogják. Ez különösen alkalmas lesz arra, hogy a gazdatiszti szervezkedés eszméje népszerűsödjék. Az alapszabálytervezet meghatározza a szakosztálynak egyesületünkhöz való jogviszonyát is, ezenkívül gondoskodik az adminisztráció kifogástalan lebonyolításáról. Magunk részéről nincs is egyéb kifogásunk a tervezet ellen, minthogy a tagdíjakat kissé nagy összegben szabták meg. Ezen a dolgon azonban az alakuló gyűlés még segíthet s talán jó is volna segíteni és az alapszabály összeállítói előtt szakosztálynak fizető tagjai legyenek, hanem az, hogy sok-sok tagja legyen.

A cikkirő ur ezen utolsó mondatára az a megjegyzésünk, hogy meg volt az oka e nem is olyan magas tagdíj megállapításának, amelyen az alakuló közgyűlés még tényleg eszközölhet változtatást. Magasabb tagdíjak fizetése mellett az osztály tagjait jelentékenyen több segélyben és támogatásban tudja részesíteni és az alapszabályösszeállítás előtt ez az a cél lebegett.

Itt említjük meg, hogy a héten két új tag jelentkezett: Szász Ferenc urad. intéző (Püsztakamarás) és Darkó Lajos intéző (Kolozsborna). Ezenkívül többen kértek taggyűjtő íveket. Akik még taggyűjtő ívre és alapszabálytervezetre reflektálnak, azoknak egyszerű megkérésre az E. G. E. titkári hivatala díjtalanul küld.

Az E. G. E. heremagtisztító osztálya megkezdte már az 1913—14. évadi működését és miután sok oldalról érdeklődtek az utóbbi időben a tisztítás, raktározás és értékesítés feltételei iránt, alább közöljük kivonatolva a heremagtisztító osztály szabályzatát.

1. A földmivelési m. kir. miniszter támogatásával, a kolozsvári vetőmagvizsgáló állomás közreműködésével és a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank „Áruraktárával” kapcsolatban az Erdélyi Gazdasági Egylet által létesített heremagtisztító raktár, tisztításra, arankamentesítésre és azután esetleg bizományi eladásra elfogad 50 kg-tól bármely mennyiségig hazai származási lóhere- és lucernamagot.

2. A mag pelyvától lehetőleg jól megtisztítva, a tulajdonos zsákjában és költségén „Az Erdélyi Gazdasági Egylet heremagtisztító raktára” Kolozsvárt, (Áruraktár) címen küldendő be.

A szállítás költségeit a beküldő viseli.

3. Minden tisztítás végett beküldött magból a tisztítandó mennyiséghez képest körülbelül 1—5 kgrnyi átlagminta veendő, mely a tisztítás utánig megőrzendő.

A vett átlagmintát az E. G. E. heremagtisztító raktárának felügyelője és az Áruraktár egyik tisztviselője együttesen leolmozzák, t. i. ellátják azt egyrészt az E. G. E.-nek, másrészt az Áruraktárnak ólomzárjával. Amennyiben a tulajdonos jelen van, ezeken kívül az ő pecsétje is reá tehető.

A kettős ólomzárral ellátott mintazacskókat az Áruraktár átveszi őrizetbe és a tisztítási évad befejeztéig megőrzi.

Az átlagmintából annak leolmoztatása előtt a fentnevezettek egy kb. 250 grnyi mennyiséget papír mintazacskóba lepecsételnek és azt kellőleg megjelölve átteszik a kolozsvári m. kir. magvizsgáló állomáshoz, különösen annak megállapítása végett, vajjon tartalmaz-e a beküldött mag amerikai származásu nagy szemű arankát, mely az arankamentesítést tulságosan megnehezítené vagy éppen lehetlenné tehetné. Ennek megállapítása után azonnal hozzáfog a raktár kezelősége a tisztításhoz.

4. A raktár kezelősége a beküldött magot a beérkezés sorrendjében tisztíttatja meg s amint a tisztítás be van fejezve, erről a beküldőt azonnal értesíti. Amennyiben beküldő ezen értesítés ellen 8 napon belül kifogást nem emel, a tisztítási eredményt hallgatólagosan elfogadta. A tisztító raktárnak felelőssége megszűnik azon percben, midőn a magot a raktárból kivitték.

5. A raktár kezelősége a megrostált és már tisztának vélt magot jól kitisztított varratlan zsákokba tölti és felszólítja a kolozsvári m. kir. vetőmagvizsgáló állomást a mag megvizsgálására, esetleg leolmozására. A vetőmagvizsgáló állomás azután az arankamentesnek talált magot a szokásos módon 1 mm és vagy 50, esetleg 25 kilos varratlan zsákokban hivatalosan leolmozza; t. i. minden zsákot el lát igazoló bárcával és a zsákokat előírás szerint ólomzárral lezárja. A leolmozott zsákokra a raktár kezelősége ráfesti az E. G. E. heremagtisztító raktárának címét. A le nem olmozható aprószemű magot és a rostaaljat a raktár kezelősége a beküldő zsákjaiba tölti és lezárja az áruraktár ólomzárjával. Az államilag leolmozott zsákokat, valamint a le nem olmozható magot és rostaaljat is az áruraktár a visszaszállítás, vagy eladás idejéig (vagy 4 hónapig) pontosan megőrzi és a beküldő kívánságára azonnal intézkedik annak elszállítására iránt.

Ha valamelyik fél az állami ólomzárólást nem kívánja, akkor a magot saját — varrott — zsákjaiban is visszakaphatja plomb nélkül, de szintén arankamentesítve. Az ilyen küldemények csak az áruraktár és az E. G. E. plombjaival záratnak le.

6. A tisztítás költségei — a beküldött mag minden mm-ja után 4 havi kezelési és raktározási időre — következők:

Rostálás	3 K — fill.
Zsákolás és plomb	— K 44 fill.
4 havi raktárbér	— K 60 fill.
Tűz elleni bizt. díj	— K 36 fill.
Ügykezelés	— K 60 fill.
Összesen:	5 K — fill.

50 kgrmnál kisebb mennyiség után is legalább 5 korona díj szedhető.

A tisztításért járó költségek, a varratlan zsákok árával együtt, a beküldő, illetve — eladás esetén a vevő által, elszállítás előtt — lefizetendő.

A netalán 4 hónapon túl raktáron maradó heremag után eső raktárbért és tűz elleni biztosítási díjat szintén a beküldő viseli.

7. A tisztított magot a beküldő részére a tisztítóraktár utalványára és kimutatása mellett minden egyes esetben az Áruraktár adja ki s számol is el ugyanakkor a beküldővel.

8. A megtisztított mag eladását a tisztító-raktár kívánatra közvetíti.

A bizományi eladási illeték mm.-ként 60 fillér, mely összeget szintén az Áruraktár veszi fel, illetőleg számol el.

A tisztító-raktárt és a beküldött illető mindennemű pénzüsségeket és árukat — különösen számadás vezetése és felelősége mellett — kizárólag az Áruraktár kezeli, illetve csak az van e küldemények átvételére feljogosítva.

9. A beküldött magra, az Áruraktár üzletszabályzata értelmében, megfelelő előleg is vehető fel. Erre nézve kívánatra bővebb felvilágosítást az Áruraktár ad.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Rendelet, a hitelesítetlen palackok ügyében. A belügyminiszter körrendeletet intézett valamennyi törvényhatóságokhoz, amelyben utal arra, hogy a kereskedelmi minisztertől szerzett értesülés szerint a vidéki vendéglősök és korcsmárosok jelentékeny része nem hitelesített palackban és pohárban méri a szeszest. A miniszter ennek következtében fölhívja a törvényhatóságokat, hogy utasítsák a rendőrhatalóságot az 1910. május 18-án kiadott utasításban előirt ellenőrzésnek fokozott éberséggel való gyakorlására.

A hordóhitelesítők díjáról. A kereskedelmi m. kir. miniszter 21.469—913. sz. a. rendeletével közölte, hogy oly esetekben, mikor a hitelesítésre kötelezett felek valamely okból túlfizették az előirt díjlerovásokat, jogában áll a túlfizetőknek visszatérítést kérelmezni. E kérelmek, ha a hitelesítést a mértékhitelítő hivatal végezte, a központi mértékügyi intézethez (Budapest, X., Köztemető-u. 20/b.) intézendő, ha pedig maga ezen intézet végzi az illető hitelesítést, akkor a kérelem a kereskedelmi m. kir. miniszterhez intézendő. Csakis oly kérelem kerül érdemleges elbírálás alá, mely a hitelesítés napjától számítva 60 napon belül terjesztett elő; ha a kérvényhez az illető hitelesítésről kiállított díjszelvény nyugta csatolva van. A mértékügyi intézet határozata ellen 15 napon belül a kereskedelmi m. kir. miniszterhez felfolyamodásnak van helye.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Elnökválasztás a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarában. A marosvásárhelyi kamara e héten tartott közgyűlésén kamarai elnöknek megválasztotta Bürger Albertet, alelnöknek pedig Patruhány Miklóst és Bustya Lajost.

Az Országos Erdészeti Egyesület. Tallián Béla báró elnöklésével most tartotta rendes évi közgyűlését. A földmívelésügyi minisztert Bartóky József államtitkár, az erdészeti főosztályokat Lászlóffy Gábor és Téglás Károly miniszteri tanácsosok képviselték. Tallián Béla báró megnyitó beszédében szívesen köszöntvén a megjelenteket, örömmel jelenti, hogy a kormány foglalkozik az erdészeti törvény revíziójának kérdésével s reményét fejezi ki, hogy a törvényjavaslat egy jobb jövőnek biztosítékát fogja megalapozni. Meg van győződve, hogy a földmívelésügyi kormány az egyesület észrevételeit a legnagyobb jóindulattal fogja tárgyalni. Bund Károly titkár jelentést tett a legutóbbi közgyűlés óta kifejtett tevékenységről s kimagasló eseménynek jelzi a folyó év nyarán Ausztria több érdekes erdőségébe tett tanulmányi kirándulást, amely mellett, hogy szak szempontból rendkívül tanulságos volt, a tapasztalt rendkívül szívélyes fogadtatás révén a résztvevők legkellemesebb emlékében áll. A kormány az erdészeti törvény revíziójával foglalkozván, az egyesület azzal a kéréssel fordult a földmívelésügyi kormányhoz, hogy a törvénytervezet az egyesületnek oly időben küldje meg, amikor még ahhoz az egyesületnek módjában áll érdemlegesen hozzászólni. A Horváth Sándor-alapítvány ezer koronás jutalomdíját a folyó évben Kiss Ferenc m. kir. főerdőtanácsos nyerte el. Az egyesület vagyona a múlt év végével 1.009.727 koronát tett ki.

A jelentés tudomásulvétele után Pirkner Ernő, a szavazatszedő bizottság elnöke, jelentést tett ezek után a választá-

sok eredményéről, melynek értelmében az igazgatóválasztmányba beválasztották Darányi Ignácot, Gesztes Lajost, Hering Samut, Kócsy Jánost, Marosy Ferencet, Nagy Károlyt, Péch Kálmánt, Schmidt Ferencet, Vadas Jenőt, Török Sándort és Schmidt Károlyt. Czillinger János előterjesztése alapján módosították az alapszabályok némely pontját, mire Bund Károly titkár az évi számadások megvizsgálásáról tett jelentést. Megállapították végül a költségvetést, mire a kisebb ügyek tárgyalása után a közgyűlés az elnök elzetésével véget ért.

Méhészek gyűlése. Vasárnap délelőtt tartotta meg a Köztelken rendes évi közgyűlést az Országos Magyar Méhészeti Egyesület Szilassy Zoltán elnöke alatt. A közgyűlésen szép számban jelentek meg méhészek. A földmívelési kormány képviselőjében Kovács Antal királyi tanácsos, méhészeti felügyelő és Krenedits Ferenc dr. miniszteri titkár vettek részt a közgyűlésen. Szilassy Zoltán elnöki megnyitójában visszpillantást vet az elmúlt évre, mely az előző évekhez képest kedvezőnek mondható. Megemlékezik a berlini kiállításról és vándorgyűlésről. Megköszöni a földmívelési kormány jóindulatát, mely az egyesület megkeresésére két új vándortanítói körzetet szervezett. Váolván a jövő évi programot, felhívja a méhészeket hogy minél nagyobb számban vegyenek részt a magyar-német és osztrák méhészek Pozsonyban tartandó vándorgyűlésén. Ezután bejelent, *Sulyok Mór* alelnök lemondását. Az egyesület sajnálattal veszi tudomásul a lemondást s a lemondott alelnök érdemeit jegyzőkönyvben örökíti meg. Tudomásul vették az igazgatóválasztmánynak már ismertett jelentését, Szilassy Zoltán elnök felvilágosítása után az évi mérleget és forgalmi kimutatás valamint a jövő évi költségvetést elfogadták. Megválasztották ezután alelnökké Kubinyi Endrét és az igazgatóválasztmányi tagokat. A bizalomért Kubinyi Endre mondott köszönetet. Zeltvay Leó indítványára élénk szakvita után kimondták, hogy megkeresik a minisztert adómentes nyerscukor helyett kristálycukor engedélyezése érdekében.

Gazdatisztek gyűlése. A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete most tartotta gróf Széchenyi Emil elnöke alatt választmányi ülését, amelynek legfőbb tárgya Jeszenszky Pál kir. tanácsosnak az egyesület igazgatói állásáról való lemondásának bejelentése volt. Elnök meleg szavakkal méltatta a lemondott igazgató kiváló érdemeit s kérte elhatározásának megmáskítását. Jeszenszky Pál arra való hivatkozással, hogy mint a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének igazgatója nagy elfoglaltsága miatt képtelen betölteni eddigi tisztjét, ragaszkodott lemondásához. A választmány ezek után sajnálattal vette tudomásul az igazgató lemondását, de egyben felkérte őt, hogy a legközelebb megvalósuló Bujanovics Sándor internátus ügyeit igazgatói hatáskörrel továbbra is vezesse. Az ügyvezető titkári állásra Fabricius Endrét az O. M. G. E. titkárát választották meg, a lemondott igazgató érdemeit pedig jegyzőkönyvbe iktatták. Tárgyalták ezután a segélyek iránt benyújtott kérvényeket, majd a Fintor-féle alapítvány kamatait illeték meg egy gazdatiszt özvegyének. Pivonkay Béla az egyesület ügykezelésének felülvizsgálatáról tett jelentést, végül elhatározták, hogy az állasközvetítő irodák megrendszabályozása tárgyában újabb felterjesztéssel fordulnak a kormányhoz, a fehér- és tolnamegyei gazdatiszti körnek szavatos gazdatiszti rendszerről szóló emlékiratát pedig a pénz-

viszonyok javultáig állandóan napirenden tartják. A választmányi ülés a mezőgazdasággal és erdészettel foglalkozók nyugdíjintézetének igazgatósági ülése követte.

A Dr. Borovszky-fele szagosított
BOROLIN
a világ legjobb és leghatásosabb *házi-szere*. A *Borolin* a fájdalmakat azonnal megszünteti.

Megrendelhető a **Borolingyárban**
Budapest, II., Margitrapart 45. sz.
Próbaüveg 50 fillér.

Gazdatisztek a földmívelésiügyi miniszternél. A Magyar Gazdatisztek Országos Egyesülete elhatározta, hogy a gazdatisztek és középbirtokosok főiskolát látogató ifjai részére Budapesten internátust létesít, amelyet részint a saját, részint a társadalmi intézmények hozzájárulásával remél felállítani. Miután a száz hallgató befogadására tervezett internátus nagyobb költségeket igényel, semmint az egyesület anyagi ereje megbírná, az egyesület igazgatóválasztmányának megbízásából küldöttség kereste fel Ghillány Imre báró földmívelésiügyi minisztert, hogy az internátus létesítését támogatásával lehetővé tegye. A küldöttséget Rubinek Gyula, az egyesület alelnöke vezette, tagjai Nick Ede, Serbán János alelnökök, Froimm Antal, Serfőző Géza választmányi tagok. Jeszenszky Pál királyi tanácsos igazgató és Fabricius Endre ügyvezető titkár voltak. A miniszter a küldöttségnek adott válaszában kifejezte rokonszenvét a gazdatiszti kar iránt, egyszersmind ígéretet tett, hogy a kérelmet a legnagyobb jóindulattal fogja elbírálni és iparkodni fog azt lehetőleg teljesíteni. Ezek után valószínű, hogy a gazdatiszti internátus építkezése rövid időn belül megkezdődik.

Hamisított bor Erdélyben. A napi lapok híradásából értesülünk, hogy Fiuméből Erdélybe is küldtek hamisított borokat. Legutóbb Bánffyhunyon foglaltak le egy borszállítmányt a fiumei rendőrség telefonértesítése alapján. A küldemény vörös bor volt.

Szolnok-Dobokamegyei gazdák gyűlése. A Szolnok-Doboka vármegyei Gazdasági Egylet most tartotta meg téli választmányi ülését gróf Wass Béla elnöke alatt, amelyen *Biró István* alelnök indítványára elhatározták, hogy az elhunyt *Bándy György* alispán emlékére egy «Bándy-alapot» létesítsenek. Dr. *Nagy Endre* titkár jelentést tett a kékesi gazdanap lefolyásáról és hasonló gazdanap rendezése céljából az 1914. év folyamára Szamosújvár várost jelölték ki. Jelentést tett továbbá dr. *Nagy Endre* a jövő évi járási állatdíjazások tervezetéről, majd több keblü ügy elintézése után csatlakozott a választmány a Magyar Gazdaszövetségnek a szerb kereskedelmi szerződésök ügyében indított mozgalomhoz. Titkár előterjesztésére az E. G. E. állattenyésztési és kiállítási szakosztálya részjegyeit a választmány a szakosztálynak adományozta. Elhatározták, hogy az országos kukorica kiállítás alkalmával egy kirándulást rendeznek Budapestre. Végül Papp Géza s. titkárnak köszönetet szavaztak az őszi almaközvetítésnél kifejtett munkálataiért és külön 100 korona jutalmat szavaztak meg számára.

Cselédfogadás előtt. Az erdélyrészi kirendeltség Marosvásárhelyen egybe-

gyűjtötte azoknak az árvizkárosultaknak névsorát, akik akár mezőgazdasági munkásnak, akár éves gazdasági cselédnek hajlandók lennének idegennél elszereződni. Felhívjuk a gazdálkodó közönség figyelmét, hogy amennyiben mezőgazdasági munkásra, vagy éves gazdasági cselédre volna szüksége, forduljon a marosvásárhelyi erdélyi kirendeltséghez, a honnan részletes felvilágosítást kaphat.

Székelyfalu haladása. Homoródszentpál, udvarhelymegyei székely községről általánosan tudott dolog, hogy a szövetkezeti népjóléti intézmények terén egyike a leginkább a haladni akaró, törekvő székely falvakkal. Gazdaköre, virágzó fogvasztási szövetkezete, biztos alapon nyugvó tejszövetkezete már régebbi intézmények. Alig pár hónapja, hogy felavatták a szövetkezeti népházat s most legutóbb több olyan dolgot szereztek be, melyek a téli szemléltető előadások sikerét vannak hivatva eredményesebben előmozdítani. A mozgalmak élén Ürmösi József unitárius lelkész áll. Segítőtársa Pálffy Ákos állami tanító, ki katonai lövészcsapatba is szervezte az ifjuságot.

Komlópiaci hírek. Valahára kialakult a *szilárd irányzat* a nagy komlópiacokon s a vevők állandóan vásárolnak tartós árak mellett. A saazi piacon magyar komlót 200—230 koronáért vettek 50 kgronként; a stájernek 200—240, az auschainak 240—280 korona az ára; a saazi portékát 275—316 kor. között vásárolják. A legjobb alkalom tehát a még itthon veszteglő komlót tisztességes áron elhelyezni.

A Szolnokdombokamegyei Gazdasági mertetése céljából az idén is megtöltötte almpincéjét elsőrendű kézzel szedett fajalmával. A válogatást és csomagolást egy szakember végezte. Hogy mennyire lelkén viselte az egyesület a vármegye almatermésének jó hírét, bizonyítja az a körülmény is, hogy bár elsőrendű, kézzel szedett almát egyenként, kézzel válogatva vette át, mégis a megrendelések teljesítésekor újra úgy átválogatták azt, hogy tekintélyes mennyiségű másodosztályu alma maradt vissza. Az alma iránti kereslet oly nagy volt, hogy az egyesületi pince almakészlete jóformán csak mintacsomagok küldésére lett volna elég s dacára az egyesület nagyobb mérvű közvetítésének, mégis nagyon sok megrendelés teljesítetlenül maradt.

Mezőgazdasági szövetkezetek a különböző országokban. Az angol földmívelésiügyi miniszter legutóbb összeállítást készítette a mezőgazdasági szövetkezetek és a mezőgazdasággal foglalkozók viszonyáról a különböző országokban. Ebből az összeállításból közölhetjük a következőket:

	Mezőgazdasággal foglalkozók száma (ezer)	Mezőgazdasággal foglalkozók éves áránya a többi lakos-ághoz	Mezőgazdasági szövetkezetek száma	Egy szövetkezetre esik a mezőgazdák száma	Egy szövetkezetre esik a terület-ület
Nagybritanniában	1.509	9,2	520	3	28.375
Írlandban	872	44,7	970	11	3.378
Ausztriában	8.206	60,9	10.515	13	2.531
Belgiumban	697	22,7	3.844	55	943
Bulgáriában	1.739	82,6	693	4	13.816
Dániában	531	48,2	1.220	23	5.287
Franciaországban	8.844	42,7	7.290	8	8.226
Németországban	9.882	35,2	26.026	26	3.058
Hollandiában	593	30,7	1.376	23	1.606
Magyarországban	6.055	69,7	5.006	8	7.110
Olaszországban	9.666	59,4	8.630	9	3.964
Oroszországban	18.345	58,3	11.192	6	
Svájcben	482	30,9	5.366	111	

Ebből kitűnik, hogy Nagybritannia, Bulgária és Oroszország van csak a mezőgazdasági szövetkezeti mozgalom tekintetében mögöttük, míg a többi közölt országok erősen felülkerekedtek rajtuk. Már pedig a fenti kimutatás hű tükré a gazdasági haladásnak is. A mezőgazdasági szövetkezés terén elől járó országok mezőgazdasági kulturája is nagyobb.

— **Kötelező cserebogár irtás Sárosvármegyében.** A cserebogár óriási pusztítókat végez országsherte, egész vármegyék gyümölcsöseit teszi önkre, teljesen elpusztítva a fák légző szerveit: leveleit s így nemcsak a termést, de magát a fát is. Emlékeztünkben van még, hogy ez ellen a rovar ellen egyedül Abaujvármegye védekezett rendszeresen, amennyiben főispánja kezdeményezésére nemcsak kötelezővé tette mindenkire nézve a cserebogár irtást, de egyszersmint gondoskodott arról is, hogy ez az alispáni rendelet végre legyen hajtva, szerzett mindenféle akcióhoz szükséges pénzt s végrehajtotta az irtást úgy, hogy mindenki bámulta az eredményt; ennél azonban meg nem állott, szabályrendeletet dolgozott ki a cserebogár irtásról s azt a belügyminiszterium jóváhagyta, megette még azt is, hogy tanulságul füzetben kiadta azt a bevált irtási módot, mellyel Abaujvármegye gyümölcsöseit megmentette s elküldötte a törvényhatóságoknak. Erre azonban eddigelé csak egy vármegye reflektált ugyanis Sárosvármegye, melynek a cserebogarak kötelező irtására vonatkozó szabályrendeletét a miniszterium most hagyta jóvá.

Az E. G. E. egyik f. évi választmányi ülésén szintén foglalkozott e kérdéssel dr. Sipos Gábor e. tag felszólalása alapján és egy bizottságot is küldött ki azzal a megbízással, hogy egy cserebogár irtási szabályrendeletet dolgozzon ki, amelyet a választmány jóváhagyás végett felterjeszt majd a miniszteriumba is elfogadás és szigorú végrehajtás céljából megküldi az összes erdélyrészi vármegyei gazdasági egyesületeknek és törvényhatóságoknak. Az E. G. E. titkári hivatala az Abaujvármegyei szabályrendeletet megszerezte e célból is a m. kir. Rovartani Állomás Igazgatóságához is fordult mint legilletékesebb forráshoz, — hogy a cserebogár irtásra eddig bevált legjobb és legolcsóbb irtási módokat közölné az egyesülettel. A Rovartani Állomás Igazgatósága éppen ez év folyamán készített egy összetegelő munkát e kérdéssel, amelyet mihelyt a sajtó alól kikerül, az E. G. E. nek is meg fog küldeni, úgy, hogy Erdélyben is meg lehet majd ez alapon a cserebogár rendszeres irtását kezdeni remélhetőleg már legközelebről.

— **Magyar mezőgazdasági gépek külföldön.** A Milánóban megjeleő «Il Sole» című, igen elterjedt napilapban olvassuk a következőket: «Az imént zajlott le Pármában a nagy nemzetközi motorverseny, amelyen a világ összes iparos államai képviselve voltak. Vott ott angol, amerikai, svéd, német és olasz gyártmányu motor. Lapunk a mezőgazdaság és ipar fejlesztése érdekében díjul tüzött ki egy nagy aranyérmét és örömmel állapíthatjuk meg, hogy ezt az érmet, valamint a 2000 lírás első díjat egy magyar gép nyerte el.

A Magyar kir. államvasutak gépgyára ugyanis részt vett ezen a versenyen legújabb rendszerű szab. nyersolaj motorával, mely a legtöbb gépekkel szemben csekély olajfogyasztása és állandóan zavartalan üzeme által tünt ki. Az olcsó és biztos erőforrás nagy érdeke iparunknak és mezőgazdaságunknak és így nagy szolgálatot véltünk tenni az olasz gazdaközönségnek is, amikor díjat tüztünk ki a legjobb nyersolajmotorra, amelyik a zsüri szerint a Magy. kir. államvasutak gépgyára által készített és bemutatott gép volt. Ugy tudjuk, hogy ugyanezen a versenyen ugyancsak a Magy. kir. államvasutak gépgyára által bemutatott szab. szivógázlokomobil egy olasz gyártásu ekeszerkezettel az 1500 koronás díjat nyerte el.»

Nagy meglepéssel állapíthatjuk meg, hogy a magyar ipar az internacionális versenyben nem csak megállja a helyét, hanem a vezető szerepre küzdi fel magát. Ebben az eredményben nem csak a törekvés, hanem iparunk erejét is látjuk és szívesen gondolunk arra a jövőre, amely a magyar ipar szempontjából is nagy perspektívákat rejt magában.

— **Marosvásárhely az árvízkárosultakért.** Az árvízkárosultak segélyezésére alakult marosvásárhelyi hölgybizottság, élén Ugron Gábornéval, erkölcsileg és anyagiilag egyaránt sikerült hangverseny estélyt rendezett.

Egy levél. Alulírott részben közérdekből, részben pedig őszintén érzett hálából kijelentem, hogy hosszú éveken keresztül szenvedett csuzos bajomból, amely ellen minden eddig imert szert hasztalanul használtam, az Ön által feltalált „Borolin“ nevű háziszert gyógyított ki. A „Borolin“ néhány napi használat után valóságos eltüntette csuzomat, amelynek szinte mártírja voltam már. Ajánlom a szert mindenkinék, aki csuzban, vagy hasonló bajban szenved. Budapest, 1910 jan. 26. Demeter Sándor Károly s. k. a Haggemacher-féle Kőbányai és Budafoki Sörgyárak R.-T. üzletvezetője.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

(Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza)

Z. Marosvásárhely. Köszönjük, jönni fog legközelebről

G. J. urnak Marosvásárhely. Levélben kifejezett óhajta értelmében intézkedni fogunk.

Gr. B. és Sch. J. urnak Kolozsvár. Új évtől kezdve nincs akadály a kívánság teljesítésének, így minden rendben van. Szívesen látjuk.

K. B. urnak Székelyudvarhely. A kisczudák csak felét fizetik a törzskönyvelési díjnak, indokolt esetekben a választmány azt is elengedheti.

B. D. Ds. 40-50 K. hitezenként, Vevő kevés van Kolozsmegyén. Az 1 = Londoni peon, 2 = aranyparmen, 3 = ponyk, 4 = batul, 5 = J-nánán. Valamennyi elsőrangú és keresett fajalma. Nagyban termelés igen jövedelmező.

A LAPPELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

**FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
TOKAJI LÁSZLÓ**

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

**A MAGYAR
JELZÁLOG HITELBANK**

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jokai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBERTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT.

A jelzalogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszávozandó kölcsön összegére nézve

**AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
bizalmi tőrffiai adnak véleményét.**

**A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD
TAKARÉK-BETÉTEKET**

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

2001

Ágybavizelés
Röglőni megszüntetést Kort és nemet küzölni. Felvilágosítás ingyen. Gg. Pfaller Nürnberg s. 376 (227.)

ADRIAI
BIZTOSÍTÓ-TÁRSULAT
alapítva 1838-ik évben.

Vagyonbiztonsági tője 180 millió korona

Vezérigazgató: Rácz-almási Frigyesy Adolf, m. kir. udv. tanácsos.
Igazgatósági elnök: Báró Láng Lajos, valós. belső titkos tanácsos.

E társulat, amely **74 éves** fennállása óta **650 millió** koronát fizetett ki károk fejében, biztosít a legjutányosabb feltételek mellett:

tűz- és robbanási. betöréses lopás, baleseti, valamint **jégokozta** károk ellen, továbbá: az emberek **életére, halál, elérési** valamint **kiházásítási** esetekre és magas kamatozásu **életjárdékokra.** 2091

Erdélyrészi vezérképviselőség **Kolozsvárt:**
Gróf Bethlen Pál Bács-Kulai Szekula Ákos
igazgató. választm. tag. vezérfelügyelő.

ELADÓ
teljes felelőség mellett, saját nevelésű, 2 darab (társak) jó hámos, teljesen megbízható, jól járó 4 és fél éves hibátlan,
PEJ KANCA LÓ
160-162. cm, magas. Firisio és Nagy láng ivadékok.
Velits Ödön, Torda.

Zsákot, Zsineget,
ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a
31 év óta legmegbízhatóbbnak elismert
FISCHER-féle zsák- és ponyvagárban Budapest,
V., Nádor-utca 31-33. szám.
Vevőkotelek, PONYVAKÖLCSÖNZŐ-intezet. Kérjen ajánlatot!

MIKROSOL
Hatása biztos!
Páratlan a maga nemében!
Ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak egyedüli gyárosai:
Lutz Ede és Társa
festékgyárak 2767 IV.
BUDAPEST, VII., Órnagy-utca 4.

**A KOLOZSVÁRI
TAKARÉKPÉNZTÁR és HITELBANK Részvénytársaság**

Kolozsvár, Mátyás király-tér 23. szám.

Erdély legnagyobb saját tőkével rendelkező magyar pénztézete.

Alaptőkéje 2.000.000 korona teljesen befizetve.

Egyéb alapjal 1.302692 korona 10 fillér.

Igazgatóság és központi irodák: Mátyás király-tér 23. sz. alatt az emeleten.

Váltóüzlete: Ugyanott.

Áruraktárai: A pályaudvar mellett Baross-tér 3. szám.

Zálogházai: Király-utca 3. szám alatt.

2004

Betétek elhelyezése takarékpénztári könyvecskére vagy folyószámlára előnyös kamatozás mellett eszközölhető. A betéteket az intézet felmondás nélkül fizeti vissza. Leszámítól váltókat, bel- és külföldi utalványokat, járadékokat, kisorsolt értékpapírokat és egyéb értékeket.

Folyósít törlesztéses kölcsönöket 10—50 évig terjedő időre, már meglévő kölcsönöket előnyösen konvertál. Vesz és elad értékpapírokat és idegen pénzeket vagy azok vételét és eladását közvetíti. Sorsjegyek részletiv ellenében is beszerezhetők.

Előleget nyújt értékpapírokra folyószámlán vagy meghatározott lejáratl. Díjmentesen bevált szelvényeket és átvesz megörzés végett értékpapírokat, betéti könyvecskéket és egyéb értékeket nyitott letétként: esetleg lezárt és lepecsételt csomagban is.

Utalványokat, hitelleveleket állít ki bármely külföldi piacra.

Árukra előleget ad, ha azok áruraktáraiba be vannak tárolva.

Áruraktáraiba áruk betárolását, kezelését és eladását elvállalja előnyös feltételek mellett és azokat szakszerűen kezelteti.

Kiadó tordai határ, Cserepad dűlőben, a néhai Nagy Miklós-féle, körülbelül 375 holdnyi birtok; jó 2 szoba-konyha lakóház, szép gyümölcsösökkel, cselédlakások, istállók és magtárakkal felszerelve; ugyanott az összes jól berendezett fölszerelés, ekék, gépek, igásökrök, igás kanca lovak, csikók, a készletben levő gabona és takarmánnyal együtt átvehető. — 40 h. szuperfoszfáttal vetett őszi buza, 7 hold rozsvetés, 30 hold idei jó lóhere, ugyszintén tavalyi, jó erőben levő 45 h. here és eddig végzett őszi szántás is átadó. A birtok

a Virágosvölgy és aranyosgyéresi vasut mentén, Torda és Aranyosgyéres vasuti állomástól háromnegyed órára fekszik. — A bérlet megállapodás szerint azonnal átvehető. — A birtok megtekintése és a bérlet megbeszélésére bővebb információt szívesen ad:

VELITS ÖDÖN, Tordán.

Szuperfoszfátot

és minden egyéb műtrágyaféléket ajánl a

2769

Műtrágyát

Értékesítő

Szövetkezet

Budapest, V. kerület,

Fürdő-utca 8-ik szám.

Eladó növendék

3035

Ökörstinókat és igás-ökröket keresek megvételre.

Szives ajánlatokat

(legalább 6 párt kitevő mennyiségről)

Kérek:

„Alföldi“ jeligére

az

Erdélyi Gazda

kiadóhivatalához

Kolozsvár címen — küldeni.

Olcsón eladó

szép, egyenes fekvésű, bekerített közel 700 □-öl területű üres

HÁZHELY

Kolozsvár város legszebb részében,

mindenhez közel, egészséges, jó levegőjű olyan helyen, ahol a telek-érték évente 20%-al emelkedik. Nagyuri családi ház, vagy bérpalota építésére kiválóan alkalmas. Csupán biztos és jól gyümölcsöző tőkeelhelyezésre is jó alkalom. Érdeklődőknek eladó címét megmondja levélileg, szóval, vagy telefonon (158. szám) is: **A kiadóhivatal.**

3034

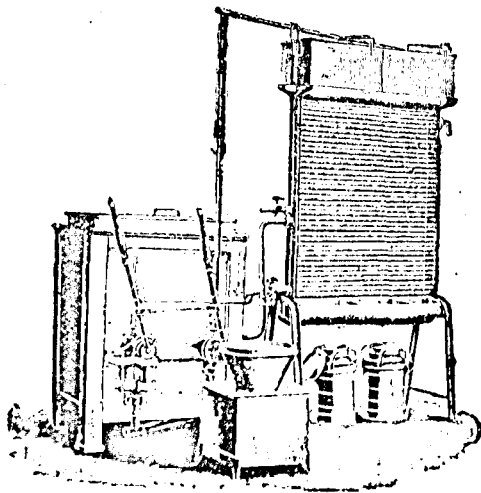
AZ IDÉN VOLT JÉG!!

2800

Ha szab. Isselhard-tejhűtőben

használja azt fel, nagy megtakarításokat ér el!
Kérjen díjtalan felvilágosítást és ingyen árjegyzéket hazánk legelső tejpgazdasági gépgyáratól:

**az Alfa-Separator r.-t.-től,
BUDAPEST, 56E.**

A LEGNAGYOBB ÁLLAMI ÉS ELSŐ DIJAKKAL KITÜNTETVE

Bogyay Gyula tájkertészete

tájkertész és kertépítő

BUDAPEST

Telefon 25-33. Kerttechnikai iroda: Telefon 25-3

2278 **VII., Gizella-ut 15.**

(Lakás: Stefánia-ut 1. szám.)

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban. Alakult 1900-ban.

Vezérképviselő: Kolozsvá, Deák Ferencz-u. 35.

Biztosításokat elfogad tűz és jégkár ellen, ugyiszintén az ember-életére a legkülönbözőbb módokat szerinti, előnyös feltételek mellett.

Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.

A lefolyt 12 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzletfeleslegéből, közgyűlési határokat értelmében díjvisszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Magpítványok kormány hozzájárulásával	2,527.980.—	K
Tartalékok	3,357.603.—	>
Biztosított tagjainak fenállása óta fizetett tűzkárokból	10,711.000.—	>
jégkárokból	5,042.000.—	>
Biztosított érték tűzben 1912. évben	860,000.000.—	>
jégben 1912. évben	63,010.000.—	>
Életizlet állománya	15,240.080.—	>

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a

GONDVISELÉS Országos Központi Segélyző Társulat

utján 100 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhető, leánykiházasítási (önálló-ítási) segélybiztosítások eszközöltek. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi csoportok szervezhetők jótékony célú működéssel. Tájékoztatót készíttünk küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX. Erkel-utca 20. sz. 2008

ELADÓ

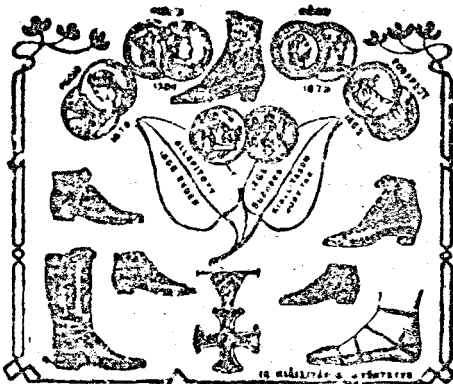
3031

egy másfél év előtt Bpsten készült, teljesen új kinézésű, négy üléses, oldalt és elől vastag, metszett üveges, egész olajtengelyes, könnyű járású csukott kocsi, 4 rendes és 4 gumi kerékel. — Egy pár kevesett használt szép hám, tartó szíjjakkal, — sárga francia gyepelővel, egy szép, majdnem új, — lovagló felszerelés és egy fatengelyes könnyű ígás lószékér. Megtekinthetők Kolozsvárt, Majális-utca 13.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elősmert saját műhelyében készült **FÉRFI ÉS NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.**

2019

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy használt a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesítenek.

Bérleti hirdetmény.

A nagyenyedi Bethlen-kollégium tulajdonát képező, Vingárd község (Alsófehér vármegye) határán fekvő, körülbelül 1680 k. hold területű

mezőgazdasági birtok

a hozzá tartozó modern berendezésű, évi 720 Hl. kontingensű mezőgazdasági szeszgyárral, korcsmaházzal és kellő számú gazdasági épületekkel együtt, 1914. évi március hó 1-én kezdődőleg 11 és 1/2 egymásután következő évre nyilvános árverésen bérbeadatik.

Kikiáltási évi bérösszeg 48000 korona.

Bánatpénzül ennek 10 %-a, vagyis 4800 korona teendő le az árverés megkezdése előtt, készpénzben, óvadékképes értékpapírban.

Árverés 1914. évi

tartatik meg Nagyenyed városi és bérleti feltételek a hivatalos, korábban is megtekinthetők.

Írásbeli zárt ajánlatok is elfogadtatnak, ha azok a szóbeli árverés megkezdése előtt adatnak be s tartalmazzák a szabályszerű bánatpénzt.

Nagyenyed, 1913 december 12.

Rick Béla,
jósázigazgató.

Haszonbéri hirdetmény.

A Magyarországi Unitárius Egyház Jóságfelügyelősége közhírré teszi, hogy a Kisküküllőmegyében BUN községben (Segesvártól 7 kilométerre) fekvő és tagosítás rendjén most kizsakított mezőgazdasági birtok, melynek területe:

szántóföld	433 hold	80 öl
rét	242	914
komló	6	—
kert	24	1.491
szőlő	3	789
legelő	99	791
erdő	365	1.151
	13	892
	1.389 hold	434 öl

... kezdve 6 évre esetleg hosszabb időre...

Az írásbeli zárt haszonbéri ajánlatok 1914 január 20-án d. e. 11 óráig adandók be a Magyarországi Unitárius Egyház pénztári hivatalánál: Kolozsvár, Kossuth Lajos-utca 12. szám.

A haszonbéri feltételek a pénztári hivatalban a hivatalos órak alatt megtekinthetők.

Az erdőkből haszonbérlet tárgyát csak az évenkénti üzemterv szerinti vágás képezi.

Haszonbéri ajánlatok tehetők külön csak a mezőgazdasági részre vagy az erdővel együtt.

Kolozsvárt, 1913 december hó 18-án.

A Magyarországi Unitárius Egyház
Jósázigazgatósága.

3032